

Betreft : VERENIGING BEHOUD DE PAREL EN ANDEREN

mr. X.P.C. Wynands
Postbus 196
6040 AD ROERMOND

Datum	Ons nummer	Uw kenmerk
21 oktober 2014	201402062/1/A4	XW/Xw/2110503/1334482V1
Onderwerp	Behandelend ambtenaar	
Horst aan de Maas - Laagheide 9	M.E. Genemans	
Wm, uitbreidingsvergunning	070-4264568	

In de bovenvermelde zaak is een deskundigenverslag uitgebracht aan de (voorzitter van de) Afdeling, dat u hierbij aantreft.

U kunt uw zienswijze op het verslag schriftelijk naar voren brengen. U hebt hiervoor de gelegenheid tot en met 18 november 2014.

Hoogachtend,

de griffier

Deze brief is geautomatiseerd aangemaakt en is daarom niet ondertekend.

Raad van State
Afd. BTR
Ingekomen: 20/10
Behandeld DD. Genemans
Pareaf:
De Voorzitter van de Afdeling
bestuursrechtspraak
van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

StAB

GERECHTELIJKE
OMGEVINGSDESKUNDIGEN

Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW Den Haag

Postbus 95928
2509 CX Den Haag

T 070 3150150
F 070 3150195

info@stab.nl
www.stab.nl

ING 5008021
KvK Den Haag 41159871

Uw kenmerk	Uw brief	Kenmerk	Datum
201402062/1/A4	20 juni 2014	StAB-39520	20 oktober 2014

Onderwerp

Revisievergunning voor een varkenshouderij van Heideveld Beheer BV te Grubbenvorst.

In antwoord op uw brief van 20 juni 2014 ontvangt u hierbij het gevraagde verslag.

De directeur,

mr. G.P.I.M. Wuisman

Contactpersoon: ing. J.H. Grit
Telefoonnummer: +31703150145

Verslag ex artikel 8:47 Algemene wet bestuursrecht

Opdrachtgever

**De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad
van State**

Kenmerk opdrachtgever

201402062/1/A4

Datum opdracht

20 juni 2014

Onderwerp

**Revisievergunning voor een varkenshouderij
van Heideveld Beheer BV te Grubbenvorst.**

Kenmerk StAB

StAB-39520

Datum

20 oktober 2014

Opsteller

Ing. J.H. Grit

Ing. P.M. Stroeken

A. Verheijke

Toetsen

Y. Flietstra

StAB

GERECHTELIJKE
OMGEVINGDESKUNDIGEN

Inhoud

	Samenvatting	3
1	Inleiding	6
1.1	Bestreden besluit	6
1.2	Appellanten	6
1.3	Werkwijze	6
1.4	Inrichting en situering	7
1.4.1	De inrichting	7
1.4.2	De situering	7
1.5	Beroepsgronden	7
1.6	Bijzonderheden	10
1.6.1	Inrichting	10
1.6.2	Procedure	10
1.7	Onderzoeksopdracht	10
1.8	Opzet rapport	11
2	De inrichting	12
2.1	De (grondslag van de) aanvraag	12
2.2	Omvang inrichting Heideveld	13
2.2.1	Losbaan 44	13
2.2.2	Begrenzing van de inrichting	14
2.3	NGB één inrichting	15
3	Geur en luchtwassers	18
3.1	Geurbeoordeling	18
3.2	Voorschriften	23
3.3	Luchtwassers	25
3.4	Samenvatting geur en luchtwassers	26
4	Gezondheid	27
5	Stikstofdepositie Duitse natuurgebieden	29
6	Geluid	34
6.1	Referentieniveau van het omgevingsgeluid	34
6.1.1	Standpunt partijen	34
6.1.2	Beschouwing	35
6.2	Onderbouwing geluidsnorm woning Losbaan 42	41
6.2.1	Standpunt partijen	41
6.2.2	Beschouwing	41
6.3	Akoestisch onderzoek	44
6.3.1	Standpunt partijen	44
6.3.2	Beschouwing	44
7	Flora & fauna en landschap	46
8	Water	47

9	Overige beroepsgronden	49
9.1	Voorschriften	49
9.1.1	Voorschriften 1.2 en 1.4 (bereikbaarheid terrein)	49
9.1.2	Voorschrift 1.13 (melding ingebruikname)	49
9.1.3	Voorschrift 3.1 (afval)	50
9.2	Milieueffectrapportage	51
9.3	BBT	53
9.4	Ontbreken van controlevoorschriften	54
	Bijlagen	56

Samenvatting

Bij besluit van 21 januari 2014 hebben Gedeputeerde Staten van Limburg een revisievergunning op grond van de Wet milieubeheer verleend aan Heideveld Beheer BV voor een varkenshouderij met een brijvoerkeuken aan de Laagheide 9 te Grubbenvorst (gemeente Horst aan de Maas). Het bedrijf maakt onderdeel uit van het Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB), een samenwerkingsverband van drie initiatiefnemers. Dit samenwerkingsverband is voornemens in Grubbenvorst een gesloten bedrijf te ontwikkelen, bestaande uit een varkensbedrijf, een pluimveebedrijf en een bio-energiecentrale.

Tegen dit besluit is een groot aantal natuurlijke – en een aantal rechtspersonen in beroep gekomen. Naar aanleiding van deze beroepen wordt in dit verslag het volgende opgemerkt.

- De wijziging en aanvulling van de aanvraag bij brief van 14 juni 2013 is inhoudelijk bezien van ondergeschikt belang.
- Uit het geheel van gegevens en verklaringen over de varkenshouderij aan de Losbaan 44 blijkt dat er geen sprake is van organisatorische, technische of functionele bindingen tussen de beide bedrijven.
- De leidingen die onder de Laagheide doorlopen en de wijze waarop de erfbeplanting is aangeven op de tekening van de inrichting leiden niet tot de conclusie dat onderdelen van het bedrijf zich buiten de inrichting bevinden.
- Voor de beantwoording van de vraag of de beide onderdelen van het NGB samen één inrichting vormen, is gezocht naar technische, functionele en organisatorische bindingen. De voorgenomen mesttransportleiding, waarmee alleen de mest van deze varkenshouderij naar de mestverwerking wordt getransporteerd, kan als een technische binding worden beschouwd. Een functionele binding zou kunnen worden gevonden in de afstemming van de bouwfasering tussen de veehouderijen en de mestverwerking. De mestverwerking kan echter ook mest van andere bedrijven in de omgeving gaan verwerken. De intensieve samenwerking tussen de veehouderijen en de mestverwerking in het NGB leidt voor zover thans kan worden overzien niet tot een organisatorische binding tussen de bedrijven.
- De wijze waarop verweerders de gemiddelde gebouwhoogte van de varkensstal hebben bepaald in het kader van de invoergegevens voor het V-Stacks Vergunning rekenmodel voor geurbelasting, is niet overeenkomstig de handleiding bij dit rekenmodel.
- De woningen Losbaan 42 en 44 zijn, om verschillende redenen, terecht niet meegenomen in de berekening van de geurbelasting van de omgeving.
- De aanvraag en de voorschriften tezamen komen voldoende tegemoet aan eventuele geuroverlast van de brijvoerbereiding en de opslag van de grondstoffen daarvoor.

- De aanvraag en de voorschriften bieden voldoende waarborg voor een goede werking van de luchtwassers. De luchtbehandeling verbruikt relatief veel energie, maar met betrekking tot de luchtwassers wordt voldoende aandacht besteed aan een zo laag mogelijk energieverbruik.
- Uit recente jurisprudentie blijkt dat verweerders uit de beschikbare informatie in ieder geval de aanwijzing hadden moeten halen dat er sprake is van een probleem dat moet worden geadresseerd. Verweerders hadden dit kunnen doen door in ieder geval in de voorschriften eisen te stellen aan de maatregelen die vergunninghoudster al treft of kan treffen om verspreiding van zoönosen tegen te gaan.
- Indien er (inderdaad) sprake is van een ammoniakemissieafname en een daarmee samenhangende afname van de stikstofdepositie binnen een afstand tot 10 km, kan onverwijld worden gesteld dat ook buiten deze afstand sprake zal zijn van een afname van de depositie.
- Verweerders zijn uitgegaan van de stikstofemissie op basis van de in 1999 verleende vergunning. Op grond van het Besluit huisvesting had per 1 januari 2010 echter een emissiearme huisvesting moeten zijn toegepast, die een aanzienlijk lagere ammoniakemissie tot gevolg zou hebben gehad. Bij naleving van het Besluit huisvesting, zoals alsnog afgedwongen in de uitspraak van 11 december 2013 zou normaliter wél sprake zijn geweest van een vervangende vergunning voor een bedrijfssituatie met een aanzienlijk lagere ammoniakemissie en stikstofdepositie.
- Mocht de in de uitspraak in de RWE-kwestie gehanteerde Duitse methodiek ook hier van toepassing zijn, dan zou de depositie in het Duitse natuurgebied hier geen belemmering vormen voor vergunningverlening.
- Verweerders hebben het dieselaggregaat bij het onderhavige bedrijf ten onrechte aangemerkt als een omgevingseigen bron. Daarnaast hebben zij onvoldoende gemotiveerd waarom er geen meting van het achtergrondgeluidsniveau kon worden gedaan zonder dat deze noodstroomvoorziening in werking was.
- Los van de vraag of het referentieniveau van het omgevingsgeluid bepaald had mogen worden op basis van geluidsmetingen op het vervangende meetpunt, kan ik mij vinden in de keuze van verweerders om uit te gaan van het L_{95} -niveau van 35 dB(A) gemeten op 23 oktober 2009 bij meewindcondities en zonder temperatuurinversie, althans niet in de mate waarvoor appellanten vrezden.
- Er is door verweerders bij het vaststellen van het referentieniveau van het omgevingsgeluid bij de woning Losbaan 42 terecht geen rekening gehouden met de gebouwen op de inrichting.
- Verweerders hebben in het kader van de beoordeling van de BBT mijns inziens zorgvuldig onderzoek gedaan naar de in aanmerking komende geluid reducerende maatregelen.

StAB

GERECHTELIJKE
OMGEVINGSDeskUNDIGEN

- De door appellanten 1c geuite bezwaren ten aanzien van de vermeende inconsistentie en tegenstrijdigheden in de beschrijving van de representatieve bedrijfssituatie, hebben geen betrekking op het geluidsrapport met datum 4 juni 2013 behorende tot de vergunningaanvraag voor de thans bij besluit van 21 januari 2014 verleende revisievergunning.
- Uit een uitgebreide berekening van de waterbalans in het verweerschrift blijkt dat appellanten geen rekening hebben gehouden met de hoeveelheid water die wordt aangevoerd met de vloeibare grondstoffen voor het brijvoer. Wanneer deze wel in de berekeningen wordt betrokken blijkt de waterbalans wel te kloppen.
- In de overwegingen is aangegeven dat de regelgeving omtrent toepassing en afvoer van spuiwater uit de luchtwassers aan het veranderen is. Daardoor is er thans geen inzicht geboden in wat er met het spuiwater zal gebeuren, maar wel in wat er mag gebeuren.
- Met betrekking tot de afvoer en de infiltratie van hemelwater afkomstig van de inrichting ontbreekt een voorschrift waarin wordt zeker gesteld dat alleen schoon hemelwater wordt afgevoerd en geïnfiltreerd.
- De beschouwing in hoofdstuk 9 van de overige beroepsgronden, die betrekking hebben op voorschriften, milieueffectrapportage en BBT leiden niet tot aanbevelingen over de beschikking.

1 Inleiding

1.1 Bestreden besluit

Bij besluit van 21 januari 2014 hebben Gedeputeerde Staten van Limburg (hierna: verweerders) een revisievergunning op grond van de Wet milieubeheer verleend aan Heideveld Beheer BV (hierna: Heideveld) voor een varkenshouderij met een brijvoerkeuken aan de Laagheide 9 te Grubbenvorst (gemeente Horst aan de Maas).

1.2 Appellanten

- Baggen en anderen, omwonenden, vertegenwoordigd door mr. V. Wösten van Wösten juridisch advies te Den Haag (beroepschrift 1a);
- Stichting Wakker Dier te Amsterdam en Coöperatie Mobilisation for the environment te Nijmegen, beiden eveneens vertegenwoordigd door mr. V. Wösten van Wösten juridisch advies te Den Haag (beroepschrift 1b);
- Vereniging Behoud de Parel te Grubbenvorst en Schreurs en anderen, omwonenden, vertegenwoordigd door mr. X.P.C. Wynands van Boels Zanders Advocaten te Roermond (beroepschrift 1c).

1.3 Werkwijze

Op 4 september 2014 is een bezoek gebracht aan de locatie van het bedrijf. De uitbreiding bleek nog niet te zijn gerealiseerd. Wel werden al de chemische luchtwassers aangebracht aan de bestaande vleesvarkensstallen, die in de nieuwe situatie worden omgebouwd naar biggenstallen. Ter plaatse is gesproken met de heer G.J.P. Vullings namens vergunninghoudster en met zijn adviseur, de heer M. Caspers van Forfarmers Hendrix B.V.. Zij hebben een toelichting gegeven op de voorgenomen bedrijfsvoering en op de relatie met het Nieuw Gemengd Bedrijf (hierna: NGB). De heer Caspers heeft op 9 oktober 2014 nog enige informatie over met name de berekening van de geurverspreiding toegezonden. Deze informatie is bijgevoegd als bijlage StAB-1. Op 13 oktober 2014 heeft de heer Caspers deze informatie telefonisch toegelicht.

Op 29 september 2014 is in Grubbenvorst gesproken met vertegenwoordigers van de Vereniging Behoud de Parel en enkele andere appellanten (beroepschrift 1c). Zij hebben de achtergronden van hun beroepsgronden toegelicht. Hierbij is gewezen op informatie op de website van de vereniging. Deze is bijgevoegd als bijlage StAB-2. Op 1 oktober 2014 is bij de StAB gesproken met de heer V. Wösten, vertegenwoordiger van de appellanten onder 1a en 1b en met zijn adviseur, de heer C. den Hartog van De Roever omgevingsadvies. Zij hebben enkele beroepsgronden nader toegelicht.

Op 23 september 2014 is telefonisch contact opgenomen met de heer J.J.A.G. Werkhoven van de Provincie Limburg namens verweerders. Naderhand heb ik

enkele vragen gemaild aan verweerders. Het antwoord op deze mail heb ik bijgevoegd als bijlage StAB-3.

Bovengenoemde informatie is betrokken bij de beschouwing van de beroepsgronden.

1.4 Inrichting en situering

1.4.1 De inrichting

In de varkenshouderij aan de Laagheide 9 te Grubbenvorst kunnen op grond van onderliggende milieuvergunningen uit 1999 in totaal 6.531 vleesvarkens worden gehouden in 8 stallen. De bij het onderhavige besluit verleende vergunning heeft betrekking op het houden van 20.328 vleesvarkens, 10.836 gespeende biggen, 600 kraamzeugen, 2.436 guste en dragende zeugen, 720 opfokzeugen en 45 dekberen in 7 stallen. De inrichting omvat verder onder meer een loods waarin brijvoer wordt bereid en grondstoffen daarvoor worden opgeslagen, een wasplaats, een weegbrug, twee werktuigenloodsen, drie mestsilos en een silo voor opslag van spuiwater van de luchtwasinstallaties van de stallen.

1.4.2 De situering

Het bedrijf ligt in het agrarisch buitengebied van Grubbenvorst, aan weerszijden van de Laagheide. Naast een aantal intensieve veehouderijen bevinden zich in deze omgeving voornamelijk vollegronds tuinbouwbedrijven (bloemenkwekerijen, bomenkwekerijen, fruit- en groentebedrijven) en enkele burgerwoningen. De dichtstbijgelegen woningen waarbij geen vee wordt gehouden liggen aan of nabij de Losbaan, op ongeveer 145 meter ten oosten, ongeveer 185 meter ten noorden en ongeveer 205 meter ten noordwesten van de aangevraagde varkenshouderij. Op ongeveer 140 meter ten noordoosten van de inrichting ligt een bedrijfswoning bij een (voormalige) varkenshouderij.

1.5 Beroepsgronden

1a: Wösten namens omwonenden en 1b: Wösten namens Stichting Wakker Dier en Coöperatie Mobilisation for the environment¹

1. Omdat de vergunningaanvraag op 14 juni 2013 is gewijzigd, moet als aanvraagdatum niet 29 september 2010, maar 14 juni 2013 worden gehanteerd.
2. Er heeft ten onrechte geen coördinatie plaatsgevonden tussen de onderhavige Wm-vergunning en de Waterwetvergunning.
3. Het waterverbruik van de inrichting is in de aanvraag ernstig onderschat; in de Checklist waterbesparing wordt van een veel hoger, en juist, verbruik uitgegaan.

¹ De beroepschriften onder 1a en 1b zijn identiek.

4. De beoordeling van de waterhuishouding van het bedrijf door GS is op belangrijke onderdelen onzorgvuldig; er ontbreekt inzicht in de bestemming van het spuiwater van de luchtwassers en in de beoordeling van het af te voeren hemelwater, en in de beoordeling van de infiltratie als lozing.
5. De inrichting aan de Losbaan 44, een andere varkenshouderij van vergunningaanvrager, is ten onrechte niet in de aanvraag betrokken.
6. De overzichtstekening laat onduidelijkheid bestaan over de omvang van de inrichting; er zijn verschillende bedrijfsonderdelen vergund buiten de grenzen van de inrichting.
7. Uit een second opinion blijkt dat de geurbeoordeling in de aanvraag niet representatief is, en dat de geurnormen zullen worden overschreden.
8. De woningen Losbaan 42 en 44 zijn ten onrechte niet in de geurbeoordeling betrokken.
9. Voorschriften ter beperking van de geurhinder door de brijvoerinstallatie ontbreken.
10. Ten onrechte is niet bepaald dat bij ernstige geurhinderklachten een geuronderzoek kan worden verlangd.
11. Voorschrift 4.23 is rechtsonzeker omdat niet is aangegeven wat "aanvaardbaar" inhoudt.
12. Voorschrift 7.5 kan niet worden nageleefd, omdat de mechanische ventilatie niet kan worden gestaakt als de geluidsnorm wordt overschreden.
13. Controlevoorschrift 9.4 voldoet niet, omdat er geen controleonderzoek hoeft te worden uitgevoerd als de inrichting niet volledig in werking is².
14. GS gaan voor wat betreft de gezondheidsrisico's onder verwijzing naar het GGD-rapport over dit initiatief, ten onrechte niet in op de risico's voor de omwonenden in het buitengebied.
15. GS hebben ten onrechte nagelaten de voorschriften t.a.v. gezondheidsrisico's te toetsen aan recente jurisprudentie op dit gebied.
16. GS hebben het goed functioneren van de luchtwassers onvoldoende verzekerd in de voorschriften.
17. In de voorschriften ontbreekt een verplichting tot onderzoek naar het geurverwijderingsrendement.
18. Voorschriften 1.2 en 1.4 sluiten elkaar uit.
19. Niet duidelijk is wat met voorschrift 1.13 wordt bedoeld.

1c: Wynands namens Vereniging Behoud de Parel en omwonenden

20. GS hebben onvoldoende inzichtelijk gemaakt wat de wijzigingen zijn ten opzichte van de vernietigde vergunning uit 2012. Bovendien zij er ook na het ter inzage leggen van het nieuwe ontwerp nog wijzigingen doorgevoerd.
21. Beroepsgronden tegen de vergunning uit 2012 hier als herhaald en ingelast beschouwen.
22. Door de aanzienlijke wijzigingen is de grondslag van de aanvraag verlaten.

² Kennelijk wordt met dit bezwaar bedoeld op voorschrift 7.4.

23. De ter inzagelegging was ook nu onvoldoende; er was geen overzicht van bij de vergunning behorende stukken, diverse stukken zijn niet ter inzage gelegd.
24. De niet aangepaste stukken, zoals het MER, zijn niet meer up to date.
25. De bedrijven van het NGB zijn, gelet op de bindingen tussen de bedrijven, samen één inrichting.
26. Redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen in de omgeving zijn onvoldoende meegenomen in het MER en in het besluit.
27. Ten aanzien van de bodembedreigende activiteiten, emissiewaarden en brandveiligheid is ten onrechte geen controlevoorschrift opgenomen.
28. De openbare kennisgeving en de vergunning zijn inzake de rechtsbescherming tegenstrijdig.
29. De procedure is ten aanzien van de m.e.r. (beoordelings)plicht, de projectbesluiten en de samenloop met het plan-MER voor het LOG niet zorgvuldig doorlopen.
30. Niet duidelijk is of de door de Commissie m.e.r. geconstateerde tekortkomingen nog steeds aanwezig zijn; zie ook het advies van de Commissie over het LOG.
31. Niet duidelijk is of de informatie uit het MER ook in het buitenland bekend is gemaakt.
32. De conclusie uit de Bibob-toets is niet onderbouwd.
33. Ten onrechte is nagelaten te onderzoeken welke buitenlandse natuurgebieden moeten worden beschermd.
34. Er is niet aangetoond dat er buiten de cirkel van 10 km ook een afname van de N-depositie op zal treden.
35. Er is ten onrechte niet gekeken naar de N-depositie op de referentiedatum voor de Duitse natuurgebieden.
36. Omdat de habitatgeschiktheidsbeoordeling niet beschikbaar is, kan niet worden gecontroleerd of voldoende aan de Ffw wordt voldaan, met name t.a.v. de steenuil.
37. De beoordeling van de afvalwaterlozingen is onvolledig. Het advies van het Waterschap heeft niet ter inzage gelegen.
38. Het is niet duidelijk waarom GS verwijzen naar het Barim.
39. GS hebben het BREF Intensieve veehouderij en het BREF Op- en overslag bulkgoederen onvoldoende betrokken bij de besluitvorming.
40. De luchtwassers voldoen niet aan BBT.
41. Het voorschrift 3.1 t.a.v. scheiden van afvalstoffen voldoet niet aan de daarop van toepassing zijnde regeling.
42. Ten onrechte wordt een overschrijding van de geluidsnorm geaccepteerd bij Losbaan 42.
43. Betwijfeld wordt of het akoestisch rapport is gebaseerd op de maximale invulling van het totale project (NGB). Zie ook rapport Cauberg-Huygen.
44. Beloftes t.a.v. landschappelijke inpassing zijn nergens vastgelegd.
45. Het standpunt dat er geen gevaar is voor de volksgezondheid is discutabel.
46. Adviesmemo van De Roever als herhaald en ingelast beschouwen.

1.6 Bijzonderheden

1.6.1 Inrichting

De onderhavige varkenshouderij maakt onderdeel uit van het Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB), een samenwerkingsverband van vier initiatiefnemers. Dit samenwerkingsverband is voornemens in Grubbenvorst een gesloten bedrijf te ontwikkelen, bestaande uit een varkensbedrijf, een pluimveebedrijf en een bio-energiecentrale³. Deze ontwikkeling vindt plaats op twee locaties; op de ene locatie het varkensbedrijf, op de andere locatie (Witveldweg 35, op ongeveer 820 meter afstand) het pluimveebedrijf en de bio-energiecentrale. In de bio-energiecentrale wordt mest van beide bedrijven verwerkt. Het voornemen is om de mest van de varkenshouderij door middel van een pijpleiding naar de mestverwerking te transporteren. De energie die in de mestverwerking wordt opgewekt, wordt gebruikt door de beide veehouderijen.

Voor de beide locaties wordt een aparte vergunningsprocedure doorlopen. Gedeputeerde Staten van Limburg zijn in beide gevallen het bevoegd gezag. In paragraaf 4.3 van het besluit wordt uitgebreid toegelicht waarom verweerders van mening zijn dat het hier twee aparte inrichtingen betreft.

1.6.2 Procedure

De aanvragen voor de beide locaties, gedateerd 29 september 2010, zijn op 30 september 2010 ingediend door Knowhouse BV, de projectleider van het NGB. Bij besluit van 14 augustus 2012 is de gevraagde revisievergunning verleend aan Heideveld. Naar aanleiding van een beroep van verschillende appellanten is dit besluit vernietigd bij uitspraak van 2 april 2013 (ABRS 20122209498/1/A4), vanwege een verkeerde wijze van kennisgeven. Aan bespreking van de overige beroepsgronden is in die uitspraak niet toegekomen.

Voorafgaande aan de nieuwe ontwerpbeschikking heeft Heideveld bij brief van 14 juni 2013 de aanvraag aangepast; de aanpassing had betrekking op het houden van 252 minder vleesvarkens en op het niet meer aanvragen van vergunning voor een WKK-installatie. In die brief is ook aangegeven dat alle documenten bij de originele aanvraag en de (eerdere) aanvullingen daarop, zijn aangepast aan de wijziging van de aanvraag.

1.7 Onderzoeksopdracht

Bij brief van 20 juni 2014 heeft de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State de StAB benoemd als deskundige in deze zaak, verzocht een onderzoek in te stellen en hiervan een schriftelijk verslag uit te brengen.

³ Meer informatie over het NGB is te vinden op de website van het NGB: www.nieuwgemengdbedrijf.nl

1.8 Opzet rapport

Vanwege het overwegend technisch/inhoudelijke karakter van dit advies kunnen de bezwaren die betrekking hebben op procedureel/juridische aspecten in dit verslag niet aan de orde komen. De beroepsgronden die in paragraaf 1.5 zijn genummerd als 2, 12, 13, 20, 23, 26, 28, 29, 31 en 32 worden daarom niet behandeld in de volgende hoofdstukken.

In beroepschrift 1c wordt verzocht de tegen het eerdere besluit tot vergunningverlening ingebrachte beroepsgronden als herhaald en ingelast te beschouwen. Dit leidt niet tot meer of andere beroepsgronden dan in paragraaf 1.5 aangegeven. De adviezen, rapporten en adviesmemo, waarnaar in de beroepschriften wordt verwezen, worden betrokken bij de behandeling van de desbetreffende onderwerpen.

In de hoofdstukken 2 t/m 9 zal achtereenvolgens worden ingegaan op:

- de aanvraag en de inrichting;
- geur en de luchtwassers;
- gezondheid;
- stikstofemissie en -depositie;
- geluid;
- soortenbescherming en landschap;
- water;
- overige beroepsgronden.

2 De inrichting

2.1 De (grondslag van de) aanvraag

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat de grondslag van de oorspronkelijke aanvraag, van 29 september 2010, is verlaten door de wijziging van de aanvraag door middel van de brief van 14 juni 2013. Deze brief, met bijlagen, zou daarom als nieuwe aanvraag moeten worden beschouwd. Appellanten wijzen met name op de wijzigingen die in diverse bijlagen bij de aanvraag zijn aangebracht.

Uit de overwegingen van het besluit blijkt dat verweerders uitgaan van de aanvraag uit 2010⁴. In het verweerschrift⁵ stellen verweerders dat de brief van 14 juni 2013 als aanvulling op de oorspronkelijke aanvraag wordt beschouwd en dat de wijzigingen in de aanvraag en de bijlagen van ondergeschikt belang zijn. Naar de mening van verweerders wordt de grondslag van de aanvraag niet verlaten door deze wijziging, en is er dus geen sprake van een nieuwe aanvraag.

Beschouwing

In hoofdstuk 1 van dit verslag is al aangegeven dat procedurele en juridische aspecten in dit verslag niet aan de orde kunnen komen. Bij bestudering van de aanvraag bij de brief van 14 juni 2013⁶ valt op dat er inderdaad sprake lijkt te zijn van een geheel herziene aanvraag. De aard van de aanvraag en de aard van het aangevraagde bedrijf zijn echter niet gewijzigd. In bedoelde brief is aangegeven dat de wijzigingen betrekking hebben op het verminderen van het aantal vleesvarkens met 252 en het niet aanvragen van een WKK-installatie. Bovendien blijkt in de nieuwe versie van de aanvraag en de bijlagen daarbij rekening te zijn gehouden met bezwaren die in de voorgaande bezwaar- en beroepsprocedure zijn ingediend.

252 vleesvarkens is iets meer dan 1% van het totale aantal vleesvarkens dat oorspronkelijk zou worden gehouden. De wijziging van de aanvraag omvat onder meer het wijzigen van het aantal vleesvarkens in de aanvraag en de verschillende bijlagen. Op de gewijzigde tekeningen is het aantal te houden varkens ook gewijzigd; te zien is dat er in een aantal afdelingen 14 in plaats van 15 vleesvarkens per hok zullen worden gehouden.

Op het aanvraagformulier van de aanvraag uit 2010 is inderdaad angekruist dat er een WKK-installatie zal worden gebruikt. Uit de rest van de aanvraag blijkt echter nergens dat die installatie daadwerkelijk binnen deze inrichting aanwezig

⁴ Dossierstuk 2, pagina 97, onder 10.

⁵ Dossierstuk 4, pagina 10, onder 1.

⁶ Dossierstuk 6.

zou zijn. Wellicht is indertijd bedoeld aan te geven dat er een WKK-installatie voor de opwekking van energie aanwezig zou zijn bij de mestverwerkingsinstallatie binnen de andere locatie van het samenwerkingsverband NGB. De wijziging maakt nu expliciet dat er geen WKK-installatie zal worden geplaatst bij de varkenshouderij.

Inhoudelijk gezien zijn de wijzigingen van de aanvraag dus ondergeschikt van aard.

2.2 Omvang inrichting Heideveld

2.2.1 Losbaan 44

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat de inrichting aan de Losbaan 44 ten onrechte niet in de aanvraag is betrokken.

Verweerders gaan in de overwegingen van het besluit niet in op dit bezwaar en op het volgende bezwaar⁷ (zie paragraaf 2.2.2 van dit verslag). In het verweerschrift⁸ geven verweerders aan dat de varkenshouderij op het adres Losbaan 44 (locatie en rechten) eigendom is van H.G.M. Vullings, maar dat in de varkensstal tot 2012 varkens zijn gehouden door G.J.P. Vullings, eigenaar van de bestaande varkenshouderij op het adres Laagheide 9 en mede-eigenaar van Heideveld. Hieruit volgt volgens verweerders dat er altijd sprake is geweest van twee losstaande inrichtingen en dat er nu geen bindingen meer zijn tussen de beide bedrijven.

Beschouwing

De afstand tussen de stal van de varkenshouderij Losbaan 44 en de bestaande stallen van het bedrijf Laagheide 9 bedraagt ongeveer 160 meter. Uit de reactie van verweerders blijkt dat er in ieder geval tot 2012, dus ook ten tijde van de vergunningaanvraag, sprake was van organisatorische binding tussen de varkenshouderijen aan de Losbaan 44 en Laagheide 9. Verweerders gaan niet in op eventuele functionele en technische bindingen.

De heer G.J.P. Vullings gaf tijdens het locatiebezoek desgevraagd aan dat hij tot 2012 vleesvarkens heeft ondergebracht in de varkenshouderij aan de Losbaan 44. Dit vond plaats tegen "voergeld"; de varkens waren zijn eigendom, maar de totale bedrijfsvoering, inclusief de verzorging van de varkens werd door iemand anders gedaan. Ook de mestrechten en de milieuvergunning voor die locatie stonden niet op zijn naam, maar op naam van de eigenaar van die locatie. Er was volgens de

⁷ In het verweerschrift geven verweerders aan dat deze bezwaren geen grondslag vinden in eerder ingebrachte zienswijzen.

⁸ Dossierstuk 4, pagina 13, onder 3a.

heer G.J.P. Vullings geen sprake van organisatorische, technische of functionele bindingen met andere bedrijven van hem.

De eigenaar van het bedrijf Losbaan 44 is één van de appellanten (beroepschrift 1c). Hij gaf tijdens het gesprek met appellanten aan dat hij in 2007 met zijn bedrijf is gestopt vanwege gezondheidsklachten en dat de stal sindsdien leeg staat. Hoe dit is te rijmen met de hierboven aangehaalde verklaringen van verweerders en de vertegenwoordiger van vergunninghoudster is niet duidelijk. Uit het geheel van verklaringen blijkt in ieder geval dat er geen sprake is van organisatorische, technische of functionele bindingen tussen de beide bedrijven.

Het bezwaar van appellanten dat de woningen Losbaan 42 en 44 ten onrechte niet in de geurbeoordeling zijn betrokken, wordt behandeld in paragraaf 3.1 van dit verslag.

2.2.2 Begrenzing van de inrichting

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat de omvang van de inrichting niet duidelijk is, omdat op de overzichtstekening is te zien dat verschillende vergunde bedrijfsonderdelen zich buiten de inrichting bevinden.

Verweerders geven in het verweerschrift aan dat het bezwaar van appellanten betrekking heeft op beplanting die voor een deel buiten de erfgrens wordt aangeplant en op leidingen die onder de (openbare) weg door lopen tussen de beide delen van de inrichting aan weerszijden van de Laagheide. Naar de mening van verweerders is het niet ongebruikelijk dat beplanting buiten de erfgrens wordt aangeplant. Ook maakt de aanwezigheid van leidingen onder de openbare weg volgens verweerders niet dat er vergunning is verleend voor onderdelen buiten de inrichting.

Beschouwing

Op de overzichtstekening van het bedrijf⁹, waarnaar ook appellanten verwijzen, is te zien dat het bedrijf uit twee gedeelten bestaat; de fokvarkensstal, mestsilos en spuiwatersilo ten oosten van de Laagheide, en de vleesvarkensstal, biggenstallen, brijvoederloods en overige bebouwing ten westen van de Laagheide. Tussen deze beide bedrijfsdelen lopen een mest- en een waterleiding, die van de stallen in het westelijk deel naar de opslagsilos in het oostelijke deel van het bedrijf lopen. Deze leidingen lopen dus onder de openbare weg door. Tussen de beide bedrijfsdelen bestaan zulke duidelijke functionele, organisatorische en technische bindingen dat er wat dat betreft sprake is van één inrichting. In dat geval zouden de leidingen ook als onderdeel van de inrichting kunnen worden beschouwd.

⁹ Blad 1 /4 van de bij de aanvraag behorende tekeningen.

Op bovengenoemde tekening is te zien dat er op vier plaatsen sprake zal zijn van "Beplanting vlgs BOM". Eén van die vier plaatsen valt volgens deze tekening buiten de daarop aangegeven begrenzing van de inrichting. In het verweerschrift¹⁰ geven verweerders aan dat deze beplantingsaanduiding is afgeleid van het beplantingsplan, dat is opgesteld ten behoeve van de ruimtelijke procedure en de verplichtingen vanuit het POL Bouwkavel Op Maat Plus (BOM+). Verweerders geven verder aan dat de onderhavige vergunning geen voorschriften bevat die betrekking hebben op deze beplanting. Met verweerders ben ik van mening dat het in dat geval niet relevant is of deze beplanting binnen of buiten de begrenzing van de inrichting valt.

2.3 NGB één inrichting

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat de bedrijven van het NGB, gelet op de bindingen tussen de bedrijven, samen één inrichting vormen.

Verweerders gaan in paragraaf 4.3 van het besluit¹¹ uitgebreid in op dit aspect. Naar hun mening is er sprake van twee inrichtingen; de onderhavige varkenshouderij en de pluimveehouderij annex bio-energiecentrale aan de Witveldweg 35. Omdat de aan te leggen mestleiding tussen de varkenshouderij en de mestverwerking volgens verweerders wordt aangelegd als nutsvoorziening waarop eventueel ook andere veehouderijen kunnen worden aangesloten kan die naar hun mening niet als een technische binding tussen de bedrijven worden beschouwd. Van organisatorische bindingen is volgens verweerders evenmin sprake omdat vergunningen zijn aangevraagd door twee aparte rechtspersonen met ieder hun eigen zeggenschap over de respectievelijke bedrijven¹². Van functionele bindingen is volgens verweerders geen sprake omdat er geen uitwisseling is van personeel, diensten, materieel of goederen. Voorts zijn verweerders van mening dat de beide bedrijven niet in elkaars onmiddellijke omgeving zijn gelegen.

Beschouwing

Zoals in paragraaf 1.6.1 van dit advies al is aangegeven is de opzet van het NGD een samenwerkingsverband tussen twee bedrijven die uit die samenwerking voordeel hopen te behalen. Op de website van het NGB staat hierover het volgende:

"... . Wij, vier ondernemers in de agrarische sector, bundelen hier onze krachten. Het gaat dus niet om één grootschalig bedrijf, maar om verschillende ondernemingen op verschillende locaties die intensief samenwerken. Daardoor wordt het mogelijk om kringlopen te sluiten, dierenwelzijn te verbeteren, transport

¹⁰ Dossierstuk 4, pagina 15, onder 3b.

¹¹ Dossierstuk 2, pagina 11

¹² De ontwerp-vergunning voor het bedrijf aan de Witveldweg is op 8 juli 2014 ter inzage gelegd.

te reduceren, milieuwinst te behalen, grond efficiënter te gebruiken en economisch een beter rendement te behalen.

Nieuw Gemengd Bedrijf zal bestaan uit een gesloten vleeskuikenbedrijf, een gesloten varkensbedrijf en een Bio Energie Centrale. In totaal zullen hier 1,1 miljoen kippen en 30.000 varkens op duurzame en diervriendelijke wijze op verschillende locaties worden gehouden. Binnen het vleeskuikens- en varkensbedrijf wordt de productieketen enorm verkort door meerdere schakels samen te voegen: bij de vleeskuikens zijn dit de houderij van vleeskuikenouderdieren, broederij, vleeskuikenhouderij en slachterij en bij de varkens zijn dit de voerfabriek en de zeugen- en vleesvarkenshouderij. De Bio Energie Centrale van 5 MWe zal alle mest, slachtafval en andere organische stromen van het kippen- en varkensbedrijf en organische reststromen van naburige bedrijven verwerken tot nuttige grondstoffen (zoals mineralenconcentraat, compost en gezuiverd water)."

De vraag die, gelet op de beroepsgronden, in dit kader moet worden beantwoord is in hoeverre de intensieve samenwerking tussen de bedrijven leidt tot zodanige technische, functionele of organisatorische bindingen, dat er, mede gelet op de afstand, sprake zou zijn van één inrichting. De afstand tussen de varkenshouderij en het pluimveebedrijf met de mestverwerking bedraagt hemelsbreed ongeveer 860 meter¹³

Technische bindingen

Gezien de verschillen tussen de beide bedrijfsvestigingen ligt het niet voor de hand dat er sprake is van gezamenlijk gebruik van apparaten en installaties. De in de stukken genoemde transportleidingen voor vervoer van mest naar de bio-energiecentrale en warmte terug naar de varkenshouderij zouden een technische binding kunnen vormen, maar deze leidingen maken geen deel uit van de voorliggende vergunning. In de stukken, onder meer in de overwegingen van het besluit, is bovendien aangegeven dat de mesttransportleiding als een nutsvoorziening wordt aangelegd, waar ook andere bedrijven op zouden kunnen worden aangesloten. Momenteel is er echter alleen sprake van de aanleg van een leiding tussen de onderhavige varkenshouderij en de mestverwerking van het NGB.

Tijdens het bezoek ter plaatse gaf de vertegenwoordiger van vergunninghoudster aan dat het binnen de huidige mestregelgeving niet is toegestaan dat meerdere bedrijven hun mest via deze pijpleiding naar de mestverwerker transporteren. Van de aanleg van een "nutsvoorziening", zoals verweerders stellen, of het aansluiten van meerdere veehouderijen is dus geen sprake. De voorgenomen transportleiding zou daarom als een technische binding tussen de varkenshouderij en de mestverwerking kunnen worden beschouwd.

¹³

De afstand tussen de perceelsgrenzen bedraagt ongeveer 820 meter.

Functionele bindingen

Uit de aanvraag blijkt dat de bouw van de varkenshouderij en het pluimveebedrijf gefaseerd worden uitgevoerd en dat de bouw van de mestverwerking op deze fasering wordt afgestemd. Hieruit zou een functionele relatie tussen de mest producerende bedrijfsonderdelen en het mest verwerkende bedrijfsonderdeel kunnen worden afgeleid. In de presentaties van het NGB, onder meer in de overwegingen van de voorliggende vergunning, is echter aangegeven dat de mestverwerking ook mest van andere bedrijven in de omgeving zal kunnen gaan verwerken (los van het al dan niet realiseren van de mestleiding).

Organisatorische bindingen

Het Nieuw Gemengd Bedrijf presenteert zich, in ieder geval qua naam, als één bedrijf. De aanvragen voor de milieuvergunningen voor de beide vestigingen zijn in 2010 dan ook samen ingediend door de projectleider van het NGB. In de hierboven aangehaalde tekst van de website van het NGB wordt thans benadrukt dat het niet om één bedrijf gaat, maar om een intensieve samenwerking tussen meerdere bedrijven. Voor een dergelijke intensieve samenwerking is een grote mate van afstemming vereist, zeker wanneer, zoals in dit geval, er een bedrijfsonderdeel is (de mestverwerking) die producten (mest en slachtafval) van de overige bedrijfsonderdelen verwerkt. In de stukken wordt wel gewezen op de voordelen van de intensieve samenwerking, maar wordt niet de indruk gewekt dat er sprake is van een allesomvattende bedrijfsvoering die zeggenschap heeft over de dagelijkse gang van zaken in elk van de bedrijfsonderdelen. De samenwerking zou in die zin dus beperkt kunnen blijven tot het wederzijds leveren en afnemen van producten.

Samenvattend stel ik vast dat de voorgenomen mesttransportleiding, waarmee alleen de mest van deze varkenshouderij naar de mestverwerking wordt getransporteerd, als een technische binding kan worden beschouwd. Een functionele binding zou kunnen worden gevonden in de afstemming van de bouwfasering tussen de veehouderijen en de mestverwerking. De mestverwerking kan echter ook mest van andere bedrijven in de omgeving gaan verwerken. De intensieve samenwerking tussen de veehouderijen en de mestverwerking in het NGB leidt, voor zover thans kan worden overzien, niet tot een organisatorische binding tussen de bedrijven.

3 Geur en luchtwassers

3.1 Geurbeoordeling

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat uit een second opinion¹⁴ blijkt dat de geurbeoordeling in de aanvraag niet representatief is en dat de geurnormen zullen worden overschreden. Daarnaast zijn appellanten van mening dat de woningen Losbaan 42 en 44 ten onrechte niet in de geurbeoordeling zijn betrokken.

Verweerders gaan in de overwegingen van het besluit met betrekking tot geur¹⁵ in op de verschillen in geurbelasting tussen de aanvraag uit 2010 en de aanvulling van juni 2013. Daarnaast merken verweerders op dat de geurbelasting ten gevolge van de veehouderij moet worden getoetst aan de hand van de Wet geurhinder en veehouderijen (Wgv).

Beschouwing

Gemiddelde gebouwhoogte

De berekening van de geurverspreiding in de omgeving wordt uitgevoerd met behulp van V-Stacks Vergunning, het wettelijk voorgeschreven rekenmodel voor deze berekening. De geuremissie wordt per stal berekend. Eén van de invoergegevens in dit rekenmodel is de gemiddelde gebouwhoogte van de betreffende stal. De gebouwhoogte heeft invloed op de mate van verspreiding van de geur. In de handleiding voor het rekenmodel¹⁶, beschikbaar op de website van Infomil, is (op pagina 11, paragraaf 3.4) aangegeven:

"De gemiddelde gebouwhoogte van de bron is het gemiddelde van de laagste goot- en de hoogste nokhoogte van de betreffende stal. Als meerdere gebouwen één gezamenlijk emissiepunt hebben, dan wordt het gemiddelde ingevoerd van alle afzonderlijke gemiddelde gebouwhoogten."

Namens appellanten wordt verwezen naar een adviesmemo dat bij de beroepschriften is gevoegd. Uit dit memo blijkt dat de discussie gaat over de berekening van de gemiddelde gebouwhoogte van de vleesvarkensstal. Deze stal is één gebouw van ongeveer 165 bij 74 meter met vijf kappen. De beide korte zijden van de stal worden ingenomen door elk twee chemische luchtwassers. De emissiepunten van de stal bevinden zich op de vier luchtwassers. De nokken van de kappen zijn alle 14 meter hoog, gerekend vanaf maaiveld. De buitenste goothoogten, nabij de emissiepunten van de stal, bedragen 5,90 meter; de hoogte

¹⁴ Adviesmemo "Second opinion inzake (ontwerp)besluit Heideveld beheer BV, Laagheide 9 te Grubbenvorst", De Roever omgevingsadvies, projectnummer 20140643 dd 7 april 2014, gehecht aan de beroepschriften 1a en 1b, bijlage 4 van beroepschrift 1c.

¹⁵ Dossierstuk 2, pagina 101 en verder, onder punt 16 en 17 en 168 en verder.

¹⁶ "Gebruikershandleiding V-Stacks vergunning", versie 2010.1 dd 2 april 2010.

van de goten tussen de kappen bedraagt 7,80 meter boven maaiveld. Een dwarsdoorsnede van de stal, waarop de kappen zijn aangegeven, is weergegeven op tekening NGBm10c, blad 3b, bij de wijziging van de aanvraag uit 2013. In het memo bij de beroepschriften is een gemiddelde gebouwhoogte van 10 meter berekend; de beschikking gaat uit van een gemiddelde gebouwhoogte van 10,7 meter.

In reactie op voornoemde beroepsgrond geven verweerders in het verweerschrift (onder 4a, pagina 16 en verder) een toelichting op de berekening van de gemiddelde gebouwhoogte van de vleesvarkensstal. Wanneer de berekeningen in het memo bij het beroepschrift worden vergeleken met die in het verweerschrift blijkt dat verweerders uitgaan van een gewogen gemiddelde van de gemiddelde gebouwhoogten van de vijf kappen van de vleesvarkensstal. In het memo bij het beroepschrift wordt echter gesteld dat er geen reden is om van de hoofdregel van de bepaling van de gemiddelde gebouwhoogte af te wijken; er zou moeten worden gerekend met het gemiddelde van de laagste goothoogte en de hoogste nokhoogte. Mocht de redenering van verweerders toch moeten worden gevolgd, aldus het memo, dan leidt de berekening voor de twee (op de tekening) linker emissiepunten tot vrijwel dezelfde gemiddelde gebouwhoogte als die verweerders hebben berekend, en voor de twee rechter emissiepunten tot een iets lagere.

Ik merk hierover op dat er in dit geval sprake is van een aanvraag voor een stal die bestaat uit één gebouw met vier emissiepunten. Er is dus geen sprake van meerdere gebouwen met één gezamenlijk emissiepunt. Ik ben met appellanten van mening dat er geen reden is om de verschillende goothoogten van de kappen op deze stal in de berekening te betrekken. De tekst in de handleiding houdt immers al rekening met het feit dat er sprake kan zijn van verschillende goothoogten bij één gebouw.

De berekening met de laagste goothoogte (5,90 meter) en de hoogste nokhoogte (14 meter) leidt in de berekening in het memo tot een significant lagere gemiddelde gebouwhoogte, waarmee de V-Stacks berekening leidt tot overschrijding van de geurgrenswaarde.

In het navolgende ga ik in op de van de adviseur van vergunninghoudster en van vertegenwoordigers van verweerders ontvangen nadere informatie over dit onderwerp.

Naar aanleiding van de bespreking van de kwestie met de vertegenwoordiger van vergunninghoudster en zijn adviseur, tijdens het bezoek aan de locatie van de inrichting, heeft deze adviseur nog enige informatie toegezonden over de berekening van de gemiddelde gebouwhoogte (zie bijlage StAB-1). In deze nadere informatie voert de adviseur van vergunninghoudster thans aan dat de vleesvarkenstal niet één gebouw is, maar een aaneenschakeling van vijf gebouwen. Hiermee wordt beoogd te onderbouwen dat er sprake is van meerdere gebouwen met gezamenlijke emissiepunten, zodat de hoogte van de goten tussen

de dakdelen van de vleesvarkenstal wel moeten worden meegenomen in de berekening van de gemiddelde gebouwhoogte.

Ik kan deze redenering niet volgen. De vleesvarkenstal wordt in de aanvraag voor de onderwerpelijke vergunning gepresenteerd als één gebouw, stal 9, met 51 afdelingen, verdeeld over twee verdiepingen, met per afdeling 28 hokken voor 14 à 15 vleesvarkens¹⁷. Twee van deze afdelingen op de begane grond zijn aangegeven als ziekenboeg. Per afdeling is er een middenpad; de middenpaden van de afdelingen komen uit op de centrale gangen op de beide verdiepingen die zonder onderbreking over de hele lengte van stal 9 lopen. De stal heeft een aan- en afvoergelegenheid voor varkens en een opslag van brijvoer voor de varkens. Er blijkt uit de aanvraag niets van een ventilatie of bedrijfsvoering per "gebouw", noch van een bouwkundige afscheiding tussen de "gebouwen" zoals de adviseur van vergunninghoudster stelt.

Namens verweerders werd desgevraagd aangegeven (zie bijlage StAB-3) dat de zin *"Wanneer er meerdere gebouwen één gezamenlijk emissiepunt hebben, het gemiddelde van de afzonderlijke gemiddelde gebouwhoogten moet worden ingevuld"* naar hun mening inhoudt dat de verschillende gebouwen worden opgevat als één gebouw met verschillende kappen. Dat is volgens deze brief precies de situatie zoals deze zich voordoet bij Heideveld. Namens verweerders wordt vervolgens de conclusie getrokken dat de verschillende kappen van het gebouw als verschillende gebouwen worden beschouwd met één emissiepunt.

Ook deze redenering kan ik niet volgen. Namens verweerders wordt niet ontkend dat er sprake is van één gebouw, maar wordt uit de aanwijzing in de handleiding die betrekking heeft op meerdere gebouwen, geconcludeerd dat die er dus van uitgaat dat meerdere gebouwen als één gebouw worden beschouwd. Wat dan vervolgens voor verweerders aanleiding is om het ene gebouw (stal 9) te beoordelen als meerdere gebouwen.

De adviseur van vergunninghoudster en de vertegenwoordigers van verweerders hebben over dit onderwerp advies gevraagd aan respectievelijk de KEMA en TNO, makers en leveranciers van het rekenprogramma NNM (het Nieuw Nationaal Model, het "moederprogramma" van het rekenmodel V-Stacks Vergunning. V-Stacks Vergunning is een sterk vereenvoudigde versie van het NNM, om het geschikt te maken voor dagelijks gebruik door bijvoorbeeld vergunningverleners en bedrijfsadviseurs. Naar de mening van medewerkers van KEMA en TNO is de in de aanvraag en vergunning gekozen beoordelingsmethode juist.

¹⁷ In paragraaf 2.1 van dit advies is aangegeven dat het aantal te houden vleesvarkens met 252 is verminderd ten opzichte van de originele aanvraag. Hiertoe is in een aantal afdelingen één vleesvarken minder per hok aangevraagd.

Ik merk hierover het volgende op.

Rekenmodellen zijn per definitie een benadering van de werkelijkheid. Wetenschappelijk gezien is het juist om in een rekenmodel een zo nauwkeurig mogelijke benadering van de werkelijke situatie na te streven. Hoewel dat in de reacties van KEMA en TNO niet wordt toegelicht, blijken hun vertegenwoordigers de door aanvrager en verweerders op dit onderwerp gekozen beoordeling beter te vinden dan de beoordeling die zou volgen uit het letterlijk volgen van de handleiding bij het rekenmodel. Er is echter niet ingegaan op de andere vereenvoudigingen die in V-Stacks zitten, ten opzichte van het NNM. Er is dus niet nagegaan wat het gevolg is van de gekozen andere beoordeling voor andere vereenvoudigingen in het verspreidingsmodel; niet duidelijk is of die hierdoor leiden tot een grotere, of juist een kleinere afwijking van de werkelijkheid. Het aanpassen van één van de invoerparameters lijkt daardoor wat willekeurig. Daarbij zou moeten worden bedacht dat het rekenmodel V-Stacks vergunningen het (in de Wgv) wettelijk voorgeschreven rekenmodel is voor de bepaling van de geurbelasting van de omgeving van een veehouderij. De handleiding wordt gebruikt voor het op een juiste en eenduidige wijze toepassen van het model, en wordt ook gebruikt voor de beoordeling of dat op een juiste wijze is gebeurd. Daarvan kan dus niet zonder meer worden afgeweken. De conclusie van de adviseur van vergunninghoudster, dat de handleiding zou moeten worden aangepast (aan de hier toegepaste wijze van beoordelen) geeft aan dat men zich bewust is van de afwijking van wat er in de handleiding is voorgeschreven.

Met betrekking tot de V-Stacks berekeningen merk ik op dat uit een rapport van adviesbureau Witteveen en Bos¹⁸, dat in opdracht van het provinciebestuur van Brabant is gemaakt, is gebleken dat toepassing van dit rekenmodel in sommige gevallen tot afwijkende (te hoge of te lage) uitkomsten leidt, vergeleken met berekeningen die met het NNM zijn gedaan. Dat de provincie bij toepassing van het NNM in dit geval tot andere uitkomsten komt (zie bijlage StAB-3) is in lijn met de bevindingen van Witteveen & Bos. Naar aanleiding van het rapport van Witteveen & Bos heeft Arcadis (een ander adviesbureau) opdracht gekregen een analyse te maken van de afwijkingen. Op de website van Infomil is daarover het volgende vermeld:

"Uit een analyse van Arcadis blijkt bij de afwijkingen van V-stacks, dat:

- hoe meer of verder je afwijkt van de default parameters, hoe groter het risico op afwijkingen is*
- bij een groot gebouw het risico op afwijkingen toeneemt*
- als sprake is van een groot gebouw **en** het emissiepunt ook aan één kant van de stal ligt, het risico op afwijkingen verder toeneemt*

¹⁸ Notitie Witteveen & Bos, vergelijking VStacks vs. Stacks, berekening geurbelasting veehouderijen, opdrachtgever provincie Noord-Brabant, referentie AH266-18/14-008.462, dd 18 april 2014.

- *het risico op afwijkingen nog groter wordt, in de situatie dat er een groot gebouw is **en** het emissiepunt ook aan één kant van de stal ligt **en** je zoekt ook nog eens de extremen op in de overige parameters*
- *hoe dichter (geurgevoelige) objecten bij de bron liggen, hoe groter de afwijkingen zijn*

In de volgende gevallen kan het gaan om een situatie, waarin het model die afwijkingen vertoont, die ook aantoonbaar zijn, en dit kan leiden tot een ander besluit. Namelijk als de uitkomsten dicht bij de norm zitten én

- *het om zeer grote stallen gaat (in het rapport van W&B zijn vier stallen samengenomen met één emissiepunt)*
- *het grote stallen zijn met emissiepunten aan de zijkant, of*
- *te toetsen objecten op korte afstand liggen (tot 100 meter)*

Neem deze analyse op in de considerans, voor een zorgvuldige besluitvorming. Ook is het in deze gevallen is het raadzaam om de aanvraag aan te houden, totdat meer informatie over de afwijkingen in het model bekend is.

Een reden om in overleg met de veehouder een aanvraag aan te houden, is als de norm net wordt overschreden en een emissiepuntverhoging als maatregel in het model geen effect lijkt te hebben. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) geeft de mogelijkheid om de beslistermijn te verlengen of op te schorten bij risicovolle aanvragen. Ook kunt u de aanvraag buiten behandeling laten met de motivering mogelijke risico's op het gebied van gezondheid of mogelijk niet voldoende woon- en leefklimaat. "

Omdat de onderhavige vergunning is verleend voorafgaand aan de publicatie van het rapport van Witteveen & Bos, hebben verweerders geen rekening kunnen houden met de kanttekeningen bij de toepassing van V-Stacks Vergunning. Evenmin hebben verweerders kunnen wachten op de wijziging van V-Stacks naar aanleiding van het bovenstaande, die voor dit najaar is aangekondigd. De onderhavige situatie, waar de berekende geurbelasting zeer dicht tegen de norm aan zit, met 9 zeer grote stallen (voor vleesvarkens, zeugen en biggen), met centrale emissiepunten aan de zijkanten van de stallen en met geurgevoelige objecten op relatief korte afstand, zou een situatie zijn waarin aanhouden van de besluitvorming wellicht raadzaam zou zijn geweest.

Het rapport van Witteveen & Bos laat in ieder geval zien dat een wijziging van de invoergegevens met het doel het rekenmodel, in de geest van het NNM, beter bij de specifieke situatie te laten passen, zoals de adviseur van vergunninghoudster en verweerders stellen, het resultaat niet dichter bij de wettelijk voorgeschreven beoordeling brengt, maar verder daarvandaan.

Woningen Losbaan 42 en 44

Appellanten zijn van mening dat deze woningen ten onrechte ontbreken in de berekening van de geurbelasting. Verweerders gaat in de overwegingen naar aanleiding van de zienswijzen in op dit onderwerp (pagina 168 en 169 van het besluit).

Uit het betoog van verweerders blijkt dat de beide woningen behoren bij de varkenshouderij die is gevestigd op het adres Losbaan 44. De woning nummer 44 is de officiële bedrijfswoning bij de varkenshouderij; de woning nummer 42 is een in het verleden gedoogde woning in de varkensstal. Beide woningen zijn in het

vigerende bestemmingsplan gelegen binnen de bestemming "Agrarisch" en binnen hetzelfde bouwvlak met de functieaanduiding "intensieve veehouderij".

Verweerders zijn van mening dat beide woningen moeten worden beschouwd als woningen behorende bij een andere intensieve veehouderij, waarbij het feit dat inzake de woning nummer 42 sprake is van een illegale situatie volgens verweerders geen rol speelt. Het feit dat, zoals de bewoner/eigenaar van dit perceel aangaf, de stal al sinds 2007 niet meer in gebruik is voor het houden van varkens, heeft kennelijk niet geleid tot een verandering van de bestemming, en leidt daardoor ook niet tot een andere beoordeling van de geurbelasting.

In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), die van toepassing is op de beoordeling van de geurbelasting door het onderhavige bedrijf, is aangegeven dat voor woningen behorende bij andere veehouderijen geen geurbelasting hoeft te worden berekend, maar kan worden volstaan met het toetsen aan vaste afstanden. Omdat de woning nummer 44 de bedrijfswoning is bij de varkenshouderij op dit adres kan deze woning worden beschouwd als de bij de varkenshouderij Losbaan 44 behorende woning, waarop de vaste afstanden uit de Wgv van toepassing zijn.

Met betrekking tot de woning nummer 42 merk ik het volgende op.

In de Wgv wordt als definitie voor geurgevoelig object gehanteerd:

"gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt, waarbij onder «gebouw, bestemd voor menselijk wonen of menselijk verblijf» wordt verstaan: gebouw dat op grond van het bestemmingsplan, bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening, (...), mag worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf;"

Omdat niet ter discussie staat dat zowel in het vigerende bestemmingsplan als in het voorontwerpbestemmingsplan voor deze omgeving sprake is van één vergunde bedrijfswoning bij de varkenshouderij op het adres Losbaan 44, kan niet worden gesteld dat de woning met nummer 42 op grond van het bestemmingsplan mag worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf. Anders dan verweerders stellen kan deze woning daarom niet worden beschouwd als geurgevoelig object waarvoor de vaste afstanden uit de Wgv gelden.

Voor de beoordeling van de geurverspreiding door het bedrijf aan de Laagheide 9 heeft dit overigens geen consequenties.

De woningen Losbaan 42 en 44 hoefden, om verschillende redenen, niet meegenomen te worden in de berekening van de geurbelasting van de omgeving.

3.2 Voorschriften

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat voorschriften ter beperking van de geurhinder door de brijvoerinstallatie ontbreken. Voorts zijn zij van mening dat ten onrechte niet is

bepaald dat bij ernstige geurhinderklachten een geuronderzoek kan worden verlangd. Tenslotte zijn zij van mening dat voorschrift 4.23 rechtsonzeker is omdat niet is aangegeven wat wordt bedoeld met "aanvaardbaar".

Verweerders gaan in paragraaf 6.9.2.2 van de overwegingen van het besluit (pagina 75) in op de geuraspecten van de brijvoerkeuken. Onder meer wordt aangegeven dat de lucht uit de brijvoerkeuken wordt afgezogen via de luchtwasser van de naastgelegen stal 5. Daarnaast gaan verweerders in paragraaf 4.8.2 van de overwegingen naar aanleiding van de zienswijzen (pagina 150) in op de geuremissie vanwege de brijvoerkeuken. Daar is aangegeven dat de eisen uit het Barim zijn overgenomen in de voorschriften. Op de overige hier genoemde bezwaren wordt in de overwegingen niet expliciet ingegaan.

Beschouwing

Het bezwaar van appellanten betreffende het ontbreken van voorschriften ten aanzien van de geurhinder van de brijvoerinstallatie, is niet goed te rijmen met het bezwaar tegen de formulering van voorschrift 4.23. Dit voorschrift heeft juist betrekking op de opslag van grondstoffen voor de brijvoerbereiding. In het besluit hebben verweerders aangegeven dat wordt uitgegaan van een grenswaarde van 14 OU_E om onaanvaardbare geuroverlast te voorkomen. Er kan dan ook geen misverstand bestaan over wat verweerders bedoelt met "aanvaardbare" geurbelasting.

Geurhinder van brijvoerbereiding en de opslag van grondstoffen daarvoor bij veehouderijen kan leiden tot geuroverlast, omdat de geur vanwege het brijvoer duidelijk anders is dan de geur vanwege het houden van vee. Daarom wordt in de voorschriften ook speciale aandacht besteed aan met name de opslag van de grondstoffen. In het onderhavige besluit hebben de voorschriften 4.22 en 4.23 specifiek betrekking op de opslag van deze grondstoffen. Voorschrift 4.22 bepaalt dat het opslaan van "vloeibare bijvoermiddelen" alleen mag plaatsvinden in een gesloten systeem. Hierdoor wordt contact met de buitenlucht zo veel mogelijk voorkomen. Omdat in voorschrift 8.1 van het besluit ook is aangegeven dat de lucht uit de brijvoerkeuken wordt afgezogen via luchtwassers, zijn in de vergunning voldoende waarborgen opgenomen om geurhinder vanwege de brijvoerbereiding te voorkomen. Bovendien is in voorschrift 4.23 expliciet opgenomen dat, mocht er toch geuroverlast worden ondervonden (bijvoorbeeld van de opslag van niet-vloeibare bijvoedermiddelen), het bevoegd gezag nadere eisen kan stellen.

Met betrekking tot het bezwaar dat er geen voorschrift is opgenomen over een geuronderzoek merk ik allereerst op dat voorschrift 8.2 in zijn algemeenheid bepaalt dat er maatregelen moeten worden getroffen om controlemetingen t.a.v. emissies mogelijk te maken. Verder is vergunninghoudster gehouden de vergunning na te leven, dus ook te voldoen aan de geurbelastingen zoals die zijn

aangegeven in het geurrapport, dat deel uit maakt van de vergunning. Of het bevoegd gezag in het kader van handhaving van de vergunning kan overgaan tot het verplichten van een geuronderzoek acht ik een juridische vraag die in dit advies niet aan de orde kan komen.

3.3 Luchtwassers

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat verweerders het goed functioneren van de luchtwassers onvoldoende hebben verzekerd in de voorschriften. Zo ontbreekt in de voorschriften naar de mening van appellanten een verplichting tot onderzoek naar het geurverwijderingsrendement. Appellanten zijn verder van mening dat de luchtwassers niet voldoen aan BBT.

Met betrekking tot de luchtwassers geven verweerders in de overwegingen van het besluit aan dat in hoofdstuk 2 van de voorschriften eisen zijn opgenomen, die voor een belangrijk deel zijn overgenomen uit paragraaf 3.5.8 van het Barim. Deze voorschriften komen volgens verweerders voldoende tegemoet aan de bezwaren ten aanzien van de goede werking van de luchtwassers en de controle daarop. Ten aanzien van BBT in relatie tot de luchtwassers verwijzen verweerders in de overwegingen naar paragraaf 6.6 van de overwegingen, waarin wordt ingegaan op het energieverbruik van de klimaatbeheersing.

Beschouwing

In hoofdstuk 2 van de voorschriften hebben verweerders voorschriften opgenomen die zien op de goede werking van de luchtwassers en op de controle van de belangrijkste parameters die van belang zijn voor de goede werking van de luchtwassers. Deze voorschriften komen op zich voldoende tegemoet aan de bezwaren betreffende de goede werking van de luchtwassers en de controle daarop. Zo is in voorschrift 2.3 aangegeven dat het rendement van het luchtwassysteem voor de verwijdering van geur en ammoniak 85% moet zijn. In voorschrift 2.9 is een opleveringsverklaring voorgeschreven, waarin alle relevante parameters van de luchtwassers moeten zijn opgenomen. Overigens is het leaflet BWL 2009.12 onderdeel van de aanvraag. In dit leaflet is de systeembeschrijving van de hier toe te passen luchtwassers opgenomen, alsmede de eisen die aan de luchtwassers worden gesteld. Aan deze systeembeschrijving en eisen moet worden voldaan wanneer aanspraak wordt gemaakt op het bij dit systeem behorende verwijderingsrendement voor ammoniak en/of geur. In dit leaflet is voorgeschreven dat er in de periode van 3 tot 9 maanden na installatie van het luchtwassysteem een rendementsmeting moet worden gedaan. Daarnaast zij er herhalingsmetingen voorgeschreven.

Mocht er aanleiding zijn te veronderstellen dat de voorschriften of de aanvraag niet worden nageleefd, dan kan het bevoegd gezag handhavend optreden. Dit is een aspect dat niet in het besluit hoeft te worden geregeld, en is daarmee een onderwerp dat in dit verslag niet aan de orde kan komen.

Omdat de klimaatbeheersing, inclusief de luchtwassers en de ventilatoren, veel energie vraagt, is in het kader van de BBT-beoordeling sprake van enige frictie tussen de rendementseisen die aan met name de luchtwassers worden gesteld enerzijds en het energieverbruik anderzijds. In paragraaf 6.6 van de overwegingen wordt ingegaan op het zo laag mogelijk houden van het elektriciteitsgebruik van de luchtwassers. Daarbij worden zo veel mogelijk maatregelen toegepast uit het Informatieblad E11¹⁹. Appellanten wijzen er in beroepschrift 1c op dat een aantal energiebesparende maatregelen niet zijn toegepast, respectievelijk dat niet duidelijk is of die zijn toegepast. De maatregelen die appellanten noemen hebben echter geen betrekking op de luchtwassers. Appellanten hebben niet aangegeven hoe het energiegebruik van de luchtwassers nog verder kan worden verlaagd met behoud van het vereiste rendement.

3.4 Samenvatting geur en luchtwassers

Omdat er in dit geval sprake is van een stal die bestaat uit één gebouw met vier emissiepunten is er geen reden om de verschillende goothoogten van de kappen op deze stal in de berekening van de geurverspreiding te betrekken. De berekening met de laagste goothoogte (5,90 meter) en de hoogste nokhoogte (14 meter) leidt in de berekening in het memo bij het beroepschrift tot een significant lagere gemiddelde gebouwhoogte, waardoor de V-Stacks berekening leidt tot overschrijding van de geurgrenswaarde.

Omdat de woning Losbaan 44 een bedrijfswoning is bij een varkenshouderij op dit adres zijn op deze woning de vaste afstanden uit de Wgv van toepassing. De woning Losbaan 42 wordt in strijd met het bestemmingsplan bewoond. Deze woning kan daarom niet worden meegenomen in de beoordeling van de geurbelasting. Voor de hier door verweerders toegepaste beoordeling heeft dit geen consequenties.

De aanvraag en de voorschriften tezamen bevatten voldoende waarborgen om eventuele geuroverlast van de brijvoerbereiding en de opslag van de grondstoffen daarvoor te voorkomen dan wel te beperken.

De aanvraag en de voorschriften bieden voldoende waarborg voor een goede werking van de luchtwassers. De luchtbehandeling verbruikt relatief veel energie, maar met betrekking tot de luchtwassers wordt voldoende aandacht besteed aan een zo laag mogelijk energieverbruik.

¹⁹ Energiebesparing bij veehouderijen, herziene versie november 2004.

4 Gezondheid

Standpunten partijen

Appellanten zijn van mening dat verweerders, onder verwijzing naar het GGD-rapport, ten onrechte niet zijn ingegaan op de gezondheidsrisico's voor de omwonenden in het buitengebied. Verweerders hebben volgens appellanten nagelaten de voorschriften ten aanzien van gezondheidsrisico's te toetsen aan recente jurisprudentie op dit gebied. Het standpunt van verweerders dat er geen gevaar is voor de volksgezondheid is volgens appellanten discutabel. In de mondelinge toelichting op de beroepsgronden gaven appellanten nog aan dat zij van mening zijn dat er in dit kader ten onrechte geen aandacht is besteed aan de bijzondere omstandigheid dat er in dit gebied met veel vollegrondse tuinbouw, waaronder veel bloementeelt, sprake is van zeer arbeidsintensief werk op de akkers, waardoor zeer vaak veel mensen langdurig aanwezig zijn op die akkers.

Verweerders gaan in hoofdstuk 7 van de overwegingen (pagina 82 e.v. van het besluit) in op de beoordeling van de aanvraag in relatie tot de volksgezondheid. In dat hoofdstuk wordt een chronologisch overzicht gegeven van de verschillende rapporten die over de relatie tussen veehouderijen en volksgezondheid zijn verschenen. Vervolgens wordt verwezen naar het rapport dat in opdracht van het gemeentebestuur van Horst aan de Maas is opgesteld door de GGD Limburg-Noord, waarin de meest recente inzichten zijn vertaald naar de locatie van het NGB. Tot slot wordt verwezen naar het advies van de Gezondheidsraad van 30 november 2012 en het daarop volgende kabinetsstandpunt van 14 juni 2013, alsmede naar enkele uitspraken. Volgens verweerders blijkt hieruit dat er momenteel geen vaste normen zijn die bij de beoordeling van de milieuvergunning kunnen worden toegepast. Eén en ander geeft volgens verweerders geen aanleiding tot het opnemen van extra voorschriften of het weigeren van de vergunning.

Beschouwing

Verweerders merken terecht op dat er nog niet of nauwelijks sprake is van afstands- of concentratienormen die in een milieuvergunning zouden kunnen worden gehanteerd ter bescherming van de volksgezondheid. Hoewel het GGD-rapport dat in opdracht van de gemeente Horst aan de Maas is opgesteld alleen in gaat op de volksgezondheid in woonkernen, gaan verweerders in de overwegingen ook kort in op bewoners van woningen in de omgeving van veehouderijen. Uit recente jurisprudentie blijkt echter dat verweerders uit de door hen aangehaalde stukken in ieder geval de aanwijzing hadden moeten halen dat er sprake is van een probleem dat moet worden geadresseerd. Uit die jurisprudentie blijkt ook dat verweerders dit hadden kunnen doen door in ieder geval in de voorschriften eisen te stellen aan de maatregelen die vergunninghoudster al treft of kan treffen om

verspreiding van zoönosen²⁰ tegen te gaan. Hierbij kan worden gedacht aan de in de overwegingen genoemde hygiënemaatregelen, maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van stof en geur en dergelijke. Verweerders hebben hierin zoals gezegd geen aanleiding gezien (extra) voorschriften op te nemen.

²⁰ Ziekten die van dieren op mensen kunnen worden overgedragen.

5 Stikstofdepositie Duitse natuurgebieden

Standpunten appellanten

Appellanten 1c voeren aan dat de stikstofdepositie op alle buitenlandse (Duitse) Natura 2000-gebieden binnen een straal van 30 km beoordeeld moet worden. Zij kunnen zich niet verenigen met de conclusie van verweerders, die zich op het standpunt stellen dat nu gebleken is dat er binnen 10 km van de inrichting sprake is van een afname van de depositie ten opzichte van de eerder verleende milieuvergunning, er buiten deze afstand ook sprake is van een afname.

Appellanten menen voorts dat verweerder niet goed heeft gemotiveerd waarom een vergelijking is gemaakt met de ammoniakemissie vanwege de in 1999 vergunde bedrijfssituatie. Onder verwijzing naar diverse uitspraken menen zij dat verweerders ten onrechte stellen dat de aangevraagde ammoniakemissie lager is dan de vergunde emissie op grond van de vergunning uit 1999. In dit verband verwijzen appellanten naar uitspraak 201206123/1/A4 van 11 december 2013 op grond waarvan zij stellen dat verweerders ten onrechte zijn uitgegaan van een afname van de ammoniakemissie. Volgens appellanten is er sprake van een aanzienlijke toename, hetgeen een passende beoordeling noodzakelijk maakt om te beoordelen of significante effecten op de Duitse Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

Verweerders concluderen op basis van depositieberekeningen dat de opschaling van de inrichting van Heideveld niet zal leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de relevante (Duitse) Natura 2000-gebieden (paragraaf 5.7, blz. 32-33, overwegingen bij het besluit). Uit de berekeningen blijkt dat binnen 10 km sprake is van een depositieafname en dat ook buiten deze afstand de depositie afneemt. Nu tussen de referentiedatum van het relevante Natura 2000-gebied (7 december 2004) en het bestreden besluit geen vervangende vergunning is verleend voor een activiteit die minder ammoniak tot gevolg heeft, concluderen verweerders dat de aangevraagde situatie niet kan leiden tot significante effecten op buitenlandse Natura 2000-gebieden. Tevens wordt gewezen op de lopende procedure ingevolge de Natuurbeschermingswetvergunning (behandeling van zienswijze nr. 14, blz. 99-100, overwegingen bij het bestreden besluit).

In het verweerschrift bevestigen verweerders dat er terecht van een afname van de emissie en depositie is uitgegaan, waardoor een passende beoordeling achterwege kan blijven. Aanvullend merken verweerders op dat (inmiddels) op basis van de uitspraak van 16 april 2014 (201304768) inzake de kolencentrale van de RWE in Eemshaven blijkt dat aansluiting gezocht mag worden bij het Duitse stikstofbeoordelingskader. De stikstofdepositie vanwege de varkenshouderij op het Duitse Natura 2000-gebied is aanzienlijk lager dan het toetsingscriterium van 7,14 mol uit de Duitse methodiek.

Beschouwing

In het onderhavige besluit is de stikstofdepositie op het dichtstbijzijnde Duitse Natura 2000-gebied beoordeeld. Tevens wijzen verweerders in het bestreden besluit op de lopende procedure inzake de Natuurbeschermingswetvergunning voor Heideveld.

Uit de stukken en de contacten met partijen maak ik op dat inmiddels bij besluit van 6 maart 2014 door gedeputeerde staten van Limburg een vergunning aan Heideveld Beheer b.v. is verleend op grond van artikel 16/19d Natuurbeschermingswet 1998 (kenmerk besluit 2014/11603). In die vergunningverlening is de stikstofdepositie vanwege de nu vergunde bedrijfssituatie getoetst op het dichtstbijgelegen Nederlandse Natura 2000-gebied "Maasduinen", zowel op het gedeelte dat zich kwalificeert en is aangewezen als Habitatrichtlijngebied (op 5,2 km afstand) als op het gedeelte dat zich kwalificeert en is aangewezen als Vogelrichtlijngebied (op 8,3 km). Een kopie van de Nbw-vergunning heb ik alkenmerk StAB-4 bij het dossier toegevoegd. Tegen dat besluit is beroep ingesteld; de beroepsprocedure loopt op dit moment.

Over de stikstofdepositie op dit Nederlandse Natura 2000-gebied is in de Nbw-vergunning, kort samengevat, overwogen dat de ammoniakemissie en de daaruit voortkomende stikstofdepositie vanwege de nieuwe bedrijfssituatie afnemen ten opzichte van de emissie en de depositie vanwege de vergunde bedrijfssituatie(s) op de maatgevende referentiedata (7 december 2004 voor het Habitatrichtlijngebied, en 10 juni 1994 en 24 maart 2000 voor de Vogelrichtlijngebieden).

In paragraaf 4.5 van de overwegingen bij het besluit tot verlening van de Nbw-vergunning is tevens een beoordeling opgenomen van de stikstofdepositie op het dichtstbijgelegen Natura 2000-gebied op Duits grondgebied: het gebied "Hangmoor Damerbruch" op 10 km afstand van de varkenshouderij.²¹ De inhoudelijke beoordeling van de depositie op dit Duitse gebied in de overwegingen bij de Nbw-vergunning komt overeen met de beoordeling in de bestreden milieuvergunning.

Net als voor de Nederlandse Habitatrichtlijngebieden is getoetst aan de stikstofdepositie op de referentiedatum 7 december 2004. De conclusie is gelijk aan die van de toets op de Nederlandse gebieden, namelijk dat er met de nu aangevraagde bedrijfssituatie sprake is van een afname van de depositie ten opzichte van die referentiedatum (een afname met 0,2 mol, te weten van 1,9 naar 1,7 mol stikstof/ha/jaar).

²¹ De Nbw-vergunning ziet evenwel niet op vergunningverlening voor dit Duitse gebied. In paragraaf 3.1, bladzijde 6, van de overwegingen bij dat besluit is in dit kader gesteld dat buitenlandse Natura 2000-gebieden niet onder de reikwijdte van artikel 19d Nbw 1998 vallen en dat eventuele negatieve effecten getoetst moeten worden op grond van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn.

De kritiek van appellanten op de beoordeling van de stikstofdepositie op buitenlandse (Duitse) Natura 2000-gebieden omvat twee kernpunten:

- 1) de vraag in hoeverre kon worden volstaan met een depositietoets op het dichtstbijzijnde Duitse gebied, en het feit dat de depositietoets zich heeft beperkt tot een afstand van 10 km, en;
- 2) appellanten betwisten dat er sprake is van een afname van de emissie en depositie ten opzichte van de referentiedatum.

Ad 1. Toetsing buiten 10 km

Indien er (inderdaad) sprake is van een ammoniakemissieafname en een daarmee samenhangende afname van de stikstofdepositie binnen een afstand tot 10 km, kan onverwijld worden gesteld dat ook buiten deze afstand sprake zal zijn van een afname van de depositie. Van ammoniak(gas) is immers bekend dat de hoogste stikstofdepositiewaarden gevonden worden binnen enkele kilometers van de bron en dat met een toenemende afstand vanaf de emissiebron de depositiewaarden afnemen. Een aanvullende depositiebeoordeling op Duitse Natura 2000-gebieden tussen 10 en 30 km van de inrichting, zoals appellanten wensen, kan dan ook achterwege blijven indien er sprake is van een emissieafname.

Voor zover appellanten zich beroepen op uitspraken waaruit blijkt dat de depositie ook op gebieden op meer dan 10 km beoordeeld moet worden, heeft dit betrekking op nieuwe situaties (nieuwe bronnen) of situaties waarin sprake is van een toename van de emissie (van een bestaande bron) ten opzichte van een referentiesituatie.

Ad 2. Geen afname van de emissie en depositie

Het voorgaande kan evenwel niet los gezien worden van het tweede kritiekpunt, namelijk het door appellanten bekritiseerde uitgangspunt van verweerders dat sprake is van een afname emissie en depositie (op de Duitse gebieden).

Uit de beoordeling door verweerders blijkt dat bij de toetsing van de emissie en depositie op de (relevante) referentiedatum 7 december 2004 is uitgegaan van de vigerende vergunde bedrijfssituatie voor de varkenshouderij aan de Laagheide 9 op die datum (ammoniakemissie van 16.801,2 kg/jaar, de milieuvergunning van 2 februari 1999; zie blz. 100, considerans bestreden besluit, en zie ook paragraaf 4.4.1, bladzijde 12-14, van de overwegingen bij de Nbw-vergunning).

Appellanten kunnen zich niet vinden in het uitgangspunt dat er sinds 7 december 2004 geen sprake is van een afname van de emissie en depositie. Zij verwijzen hiertoe onder meer naar de uitspraak van de Afdeling van 11 december 2013 (201206125/1/A4), die betrekking heeft op een verzoek om bestuurlijke handhavingsmiddelen toe te passen ter zake van de onderhavige varkenshouderij. In die uitspraak is overwogen (r.o. 2.4) dat de ammoniakemissie in de bestaande situatie (vergunning 1999) bij het houden van 6.508 vleesvarkens met toepassing van de beste beschikbare technieken (Besluit huisvesting), 9.004,80 kg per jaar

bedraagt, hetgeen aanzienlijk minder is dan de 14.729,55 kg per jaar waarvan in die handhavingskwestie is uitgegaan.²² De Afdeling heeft in die handhavingskwestie overwogen dat de verweerder in kwestie (het college van burgemeester en wethouder van de gemeente Horst aan de Maas) ten onrechte, bij de beoordeling van de door hem van betekenis geachte omstandigheid of milieuhygiënisch een verbetering optreedt, de bestaande ammoniakemissie van de inrichting waar vleesvarkens worden gehouden in traditionele stallen, heeft vergeleken met de ammoniakemissie in de nieuwe situatie omdat in ieder geval vanaf 1 januari 2010 moest worden voldaan aan het Besluit huisvesting.

Indien de huisvesting van de varkens in het bestaande bedrijf uiterlijk op 1 januari 2010 zou zijn aangepast aan de eisen uit het Besluit huisvesting, zou dit redelijkerwijs hebben geresulteerd in een nieuwe milieuvergunning voor het bestaande bedrijf aan de Laagheide 9. Aanpassing van de bestaande stallen tot emissiearme stalsystemen (bijv. door toepassing luchtwassers) of de bouw van nieuwe stallen zou immers tot een nieuwe bedrijfssituatie leiden waarvoor ook aangepaste voorschriften moeten worden opgenomen, bijvoorbeeld voor het functioneren van luchtwassers. Los van de vraag of er een nieuwe vergunning zou zijn verleend had echter in ieder geval per 1 januari 2010 moeten zijn voldaan aan de eisen van het Besluit huisvesting. Bij de constatering van verweerders dat *"nu tussen de referentiedatum van het relevante Natura 2000-gebied (7 december 2004) en het bestreden besluit geen vervangende vergunning is verleend voor een activiteit die minder ammoniak tot gevolg heeft"*²³ en dat *"sinds 7 december 2004 voor deze inrichting bij of krachtens de Wet milieubeheer of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geen vervangende vergunning (is) verleend of melding (is) gedaan in verband met een activiteit die minder ammoniak/NOx-emissie tot gevolg heeft"*²⁴ kan dan ook een kanttekening worden gemaakt. In de periode tussen 7 december 2004 tot de datum van het nemen van het bestreden besluit in januari 2014 is ook geen vergunning verleend die, bijvoorbeeld door middel van interne saldering, een hogere ammoniakemissie tot gevolg zou hebben dan op basis van het in 1999 vergunde aantal vleesvarkens met toepassing van de best beschikbare technieken. De toegestane emissie voor het bestaande bedrijf ten tijde van zowel het indienen van de aanvraag als op het moment van vergunningverlening was daarom de in de bovengenoemde uitspraak aangegeven 9004,80 kg ammoniak per jaar. De nu verleende vergunning geeft een ammoniakemissie van 14.596 kg ammoniak per jaar, wat een aanzienlijke toename van de emissie en depositie zou inhouden.

²² De jaarlijkse ammoniakemissie vanwege de definitief verleende Wm-vergunning bedraagt minder, namelijk 14.596 kg.

²³ Overwegingen bij het bestreden besluit, blz. 100.

²⁴ Zie paragrafen 4.4 en 4.4.1, overwegingen bij Nbw-vergunning, inzake de toetsing op Duitse Natura 2000-gebied.

Over het standpunt van verweerders dat, onder verwijzing naar de uitspraak inzake de RWE-kolencentrale van 16 april 2014 (nr. 201304768), indien de stikstofdepositie getoetst wordt aan de Duitse beoordelingsmethodiek er geen sprake is van een onaanvaardbare depositie volsta ik met de constatering dat in de RWE-kwestie inderdaad aansluiting mocht worden gezocht bij die Duitse methodiek (althans, voor zover die wordt toegepast in de Duitse deelstaat Niedersachsen).²⁵ Kort gezegd accepteert de Duitse methodiek zonder meer deposities tot 7,14 mol/ha/jaar. De depositie op het Duitse gebied in deze kwestie bedraagt minder dan 2 mol en zou op grond van die Duitse beoordelingsmethode geen belemmering vormen.

²⁵ De Duitse Natura 2000-gebieden in de onderhavige kwestie liggen in de deelstaat Nordrhein-Westfalen.

6 Geluid

6.1 Referentieniveau van het omgevingsgeluid

6.1.1 Standpunt partijen

Voor de bezwaren aangaande de bepaling van het referentieniveau van het omgevingsgeluid verwijzen appellanten 1a en 1b naar het Adviesmemo van De Roever van 7 april 2014 (second opinion inzake besluit Heideveld Beheer B.V., Laagheide 9 te Grubbenvorst; hierna te noemen: het Adviesmemo 2014).

In het Adviesmemo 2014 zijn de volgende bezwaren aangevoerd:

- Het referentieniveau is niet vastgesteld ter plaatse van de woning Losbaan 42 maar op "meetpunt MP 1". Hierdoor kan volgens appellanten geen sprake zijn van een juiste karakterisering van het omgevingslawaai en het vaststellen van het ter plaatse heersende referentieniveau. Door de onjuiste positie te hanteren kunnen veel plaatselijke omgevingsinvloeden aanwezig zijn geweest op meetpunt 1, die niet van invloed zijn op Losbaan 42 en 44.
- In plaats van uit te wijken naar meetpunt MP1 voor het doen van een geluidsmeting en een geluidsberekening, had het dieselaggregaat op de inrichting Laagheide 9 tijdelijk buiten werking moeten worden gesteld.
- Op 27 januari 2010 is gemeten met "temperatuurinversie". Hierdoor is geen representatief beeld verkregen doordat bij temperatuurinversie hogere niveaus worden vastgesteld.
- Het referentieniveau vanwege het omgevingsgeluid is overschat, doordat het L_{95} is gemeten met vrij zicht op de A73. Door de komst van de nieuwe inrichting zal onder meewindcondities het geluid vanwege de A73 worden afgeschermd bij de maatgevende woningen.

Verweerders stellen dat gekozen is voor een vervangend meetpunt omdat het L_{95} -niveau bij de woning Losbaan 42 bepaald werd door het geluid van een dieselaggregaat (zie hoofdstuk 5, bladzijde 20 en verder van het verweerschrift, processtuk 4). Voor de werking van deze dieselaggregaat is een milieuvergunning verleend en moet gezien worden als een zogenoemde omgevingseigen geluidsbron (zie blz. 174 van het besluit en processtuk 4, verweerschrift, blz. 21, eerste alinea). Het vervangende meetpunt geeft volgens verweerders een betrouwbare indicatie van het karakter van het omgevingsgeluid. Het karakter van het omgevingsgeluid is correct vastgesteld.

Verweerders stellen verder dat er bij de geluidsmetingen voldaan is aan de randvoorwaarden die in het rapport IL-HR-15-01 daaraan gesteld zijn. De genoemde temperatuurinversie is een voordeel bij metingen onder de juiste meteorologische omstandigheden.

Verder gaan verweerders bij de beoordeling of er sprake is van afscherming in op de zichthoeken. Daarbij stellen verweerders dat de afgeschermdde zichthoek circa 25 graden bedraagt; volgens het reken- en meetvoorschrift geluid 2012 mag de zichthoek belemmerd worden over een hoek tot maximaal 30 graden (zie blz. 174,

onder Verkeerde meetpunt referentieniveau, tweede alinea, uit overwegingen naar aanleiding van zienswijzen).

6.1.2 Beschouwing

Referentieniveau van het omgevingsgeluid

De Handreiking industrielawaai en vergunningverlening, oktober 1998, is in de onderhavige zaak van toepassing (hierna te noemen: de Handreiking). Bij het opstellen van geluidsvoorschriften in het kader van de vergunningverlening dient gebruik gemaakt te worden van de systematiek van richt- en grenswaarden en het referentieniveau van het omgevingsgeluid zoals opgenomen in hoofdstuk 4 van de Handreiking.

Het referentieniveau van het omgevingsgeluid is gedefinieerd als de hoogste waarde van de volgende geluidsniveaus:

- Het L_{95} -niveau van het omgevingsgeluid exclusief de bijdrage van de zogenoemde "niet-omgevingseigen geluidsbronnen". Deze geluidsbronnen zijn door de bevoegde overheid als zodanig aangewezen. Het gaat daarbij om geluidsbronnen die naar de mening van het bevoegd gezag niet in het betreffende gebied thuis horen, daar niet geaccepteerd worden of slechts tijdelijk aanwezig zijn.
- Het optredende equivalente geluidsniveau in dB(A), veroorzaakt door zoneringsplichtige wegverkeersbronnen, minus 10 dB.

Het referentieniveau van het omgevingsgeluid wordt afzonderlijk bepaald (op het beoordelingspunt) voor de dag-, avond- en nachtperiode en heeft betrekking op de door de geluidsbronnen in kwestie belaste gevel. Voor het bepalen van het referentieniveau van het omgevingsgeluid wordt in de Handreiking (blz. 24) verwezen naar de VROM-publicatie "Richtlijnen voor karakterisering en meting van het omgevingsgeluid, IL-HR-15-01".

In de VROM-publicatie wordt onderscheid gemaakt tussen achtergrondgeluid en voorgrondgeluid. Bij achtergrondgeluid zijn eventuele afzonderlijke geluidsbronnen niet afzonderlijk meetbaar, ze kunnen alleen gezamenlijk door één getal worden vastgelegd. In een omgeving met voor- en achtergrondgeluid kan het achtergrondgeluid beschreven worden door middel van het L_{95} -niveau. Dit is het geluidsniveau wat 95 procent van de gemeten tijd overschreden is. Het voorgrondgeluid moet dan wel discontinue van karakter zijn.

De richtwaarde

De richtwaarden in de Handreiking zijn afhankelijk van de aard van het gebied en het activiteitsniveau. Voor woonbestemmingen worden de in tabel 4 (blz. 25) in de Handreiking opgenomen richtwaarden aanbevolen. Aangegeven zijn de richtwaarden op de beoordelingspunten in de woonomgeving.

Voor bestaande inrichtingen dient bij herziening van vergunningen aan de richtwaarden volgens tabel 4 van de Handreiking steeds opnieuw te worden

getoetst. In de praktijk kunnen de richtwaarden niet altijd worden gerealiseerd. Een rigide toepassing van de richtwaarden moet volgens de Handreiking dan ook worden voorkomen. Overschrijding van de richtwaarde is mogelijk tot het referentieniveau van het omgevingsgeluid. Hierbij geldt dat een overschrijding van de richtwaarde alleen kan worden toegestaan na toepassing van het ALARA-beginsel²⁶

In de onderhavige situatie kan de woonomgeving van de omliggende woningen gekenschetst worden als "Landelijke omgeving". In tabel 4 (blz. 25) van de Handreiking zijn hier richtwaarden in de woonomgeving aanbevolen voor de dag-, avond- en nachtperiode van respectievelijk 40, 35 en 30 dB(A).

Geluidsrapport 2013

Ten behoeve van de vergunningaanvraag is door G&O Consult een geluidsonderzoek uitgevoerd en een geluidsrapport opgesteld met datum 4 juni 2013 ("Akoestisch onderzoek voor de inrichting gelegen aan de Laagheide 9 te Grubbenvorst", nr. 127ao0313v1; hierna te noemen: het Geluidsrapport 2013). De vastlegging van de informatie van de op het bedrijf aanwezige geluidsbronnen en de berekeningen voor de geluidsoverdracht zijn uitgevoerd overeenkomstig het gestelde in de "Handleiding meten en rekenen industrielawaai", uitgave 1999 (HMRI-II). De rekenpunten zijn geprojecteerd op de gevels van omliggende geluidsgevoelige objecten. Dit zijn de woningen Losbaan 31, 42, 43, 45 en 47 (zie figuur 1.5, bijlage 2, van het Geluidsrapport 2013). De rekenresultaten van het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau $L_{A,r,LT}$ van de representatieve bedrijfssituatie zijn gegeven in tabel 5.1, bladzijde 16, van het Geluidsrapport 2013.

Geluidsrapport referentieniveaus 2010

Verder zijn ten behoeve van de vergunningaanvraag geluidsmetingen en geluidsberekeningen uitgevoerd voor de bepaling van het referentieniveau van het omgevingsgeluid. Deze geluidsmetingen en geluidsberekeningen zijn uitgevoerd door bureau HMAO van Provincie Limburg en gerapporteerd in het geluidsrapport "Referentieniveau geluid omgeving Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB) Grubbenvorst, mei 2010, kenmerk: G10015JV" (hierna te noemen: Geluidsrapport referentieniveaus).

Gelet op de bezwaren van appellanten 1a en 1b aangaande de bepaling van het referentieniveau van het omgevingsgeluid, ga ik in mijn onderzoek hierna alleen in op de gemeten en berekende geluidsniveaus en de gehanteerde richt- en grenswaarden waarden voor de nachtperiode voor woning Losbaan 42. Uit de rekenresultaten in tabel 5.1, bladzijde 16, van het Geluidsrapport 2013 maak ik op dat het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau $L_{A,r,LT}$ voor woning Losbaan 42 in de nachtperiode 35 dB(A) bedraagt. Ik stel vast dat deze berekende

²⁶ Thans BBT; beste beschikbare technieken.

waarde is overgenomen als grenswaarde in voorschrift 7.2 en overschrijdt daarmee de geldende richtwaarde van 30 dB(A) voor woningen in een "Landelijke omgeving" met 5 dB.

In paragraaf 6.8.1 van de considerans van het besluit hebben verweerders het akoestische karakter van de omgeving van de inrichting en de opgenomen grenswaarde van 35 dB(A) voor woning Losbaan 42 gemotiveerd. Hierin is aangegeven dat het heersende referentieniveau van het omgevingsgeluid 35 dB(A) nabij de woning Losbaan 42 in de nachtperiode bedraagt. Verweerders baseren zich hierbij op de meet- en rekenresultaten van het optredende equivalente geluidsniveau in dB(A) van de verkeersbronnen minus 10 dB en het gemeten L_{95} -geluidsniveau in het Geluidsrapport referentieniveaus.

Alvorens ik inga op de inhoud van dit Geluidsrapport referentieniveaus, stel ik vast dat in dit rapport de woning met adres Losbaan 4 aangehaald wordt (zie tabel 14, blz. 9; en hoofdstuk 5, "Conclusie"). Afgaande op de plattegrondtekeningen in het Geluidsrapport referentieniveaus en de reactie van verweerders in het verweerschrift ga ik er vanuit dat er hierbij sprake is van een verschrijving en dat hier de woning met adres Losbaan 42 bedoeld wordt.

Vervangend meetpunt

Ik maak uit het Geluidsrapport referentieniveaus op dat voor het vaststellen van het referentieniveau van het omgevingsgeluid bij de woning Losbaan 42 gekozen is voor een vervangend meet- en beoordelingspunt. Dit vervangend meetpunt is gelegen op circa 900 meter afstand in oostelijke richting en is gekozen omdat het L_{95} -niveau bij de woning Losbaan 42 bepaald werd door het geluid van een dieselaggregaat. Verweerders merken hier in het verweerschrift over op dat voor de werking van deze dieselaggregaat een milieuvergunning is verleend en gezien moet worden als een zogenoemde omgevingseigen geluidsbron (zie blz. 174 van het besluit en processtuk 4, verweerschrift, blz. 21, eerste alinea). Een geluidsmeting ter hoogte van woning Losbaan 42 zou volgens verweerders geen recht hebben gedaan aan het vaststellen van het karakter van de omgeving. Daarom is volgens verweerder destijds gekozen voor het vervangende meetpunt op vergelijkbare afstand van de Rijksweg A73. Dit vervangende meetpunt geeft volgens verweerders wel een betrouwbare indicatie van het karakter van het omgevingsgeluid.

Appellanten 1a en 1b stellen dat op grond van de VROM-publicatie IL-HR-15-01 bij het bepalen van het L_{95} -niveau, de inrichting buiten werking had moeten worden gesteld. Appellanten 1a en 1b bestrijden dat het dieselaggregaat als omgevingseigen geluidsbron kan worden aangemerkt. Door te meten op het vervangende meetpunt kunnen volgens appellanten veel plaatselijke omgevingsinvloeden aanwezig zijn geweest, die niet van invloed zijn nabij de woning Losbaan 42.

Ik bestrijd de stelling van verweerders dat het dieselaggregaat aangemerkt mag worden als omgevingseigen geluidsbron. Ik verwijs hiervoor naar de VROM-publicatie IL-HR-15-01. Deze publicatie stelt dat *"wanneer de geluidsbron(nen), waarvoor een grenswaarde moet worden vastgesteld, reeds aanwezig is (zijn) moet(en) de geluiden hiervan bij de metingen worden geëlimineerd"*. (zie blz. 2, tweede alinea van de VROM-publicatie IL-HR-15-01). Ten tijde van het meetonderzoek behoorde het in werking zijnde dieselaggregaat tot de onderhavige inrichting Laagheide 9 te Grubbenvorst, waarvoor thans bij besluit van 21 januari 2014 een revisievergunning is verleend.

In het geval er onoverkomelijke bezwaren kleven aan het elimineren van het geluid van een geluidsbron, is het mijns inziens mogelijk om uit te wijken naar een vervangend meetpunt. De VROM-publicatie IL-HR-15-01 zegt hier het volgende over: *"In het uiterste geval van een continue overheersende geluidsbron op de voorgrond is het L_{95} -geluidsniveau in het geheel geen maat meer voor het achtergrondgeluidsniveau. In dat geval kan een ander meetpunt gekozen worden."* Het Geluidsrapport referentieniveaus stelt dat bij het uit te breiden varkensbedrijf, gelegen aan de laagheide, continu een dieselaggregaat in werking was. In het Geluidsrapport referentieniveaus is niet gemotiveerd waarom het dieselaggregaat niet tijdelijk stopgezet kon worden. In dat geval is voor het bepalen van het L_{95} -niveau (ten behoeve van de vaststelling van het referentieniveau van het omgevingsgeluid) in de nachtperiode bij woning Losbaan 42, ten onrechte uitgeweken naar een vervangend meetpunt in oostelijke richting.

Desgevraagd hebben verweerders aangegeven waarom het dieselaggregaat naar hun mening niet kon worden stopgezet tijdens de metingen. Het betrof een noodstroomvoorziening, die volgens verweerders tijdens de metingen niet kon worden uitgezet.

Ik merk hierover op dat een noodstroomaggregaat per definitie incidenteel in werking is. Uit het antwoord van verweerders blijkt niet waarom niet kon worden gemeten op het moment dat het apparaat niet in werking was.

Verweerders hebben niet gemotiveerd waarom het geluid van de dieselaggregaat niet geëlimineerd kon worden. In dat geval ligt het vooralsnog niet voor de hand dat voor het bepalen van het L_{95} -niveau (ten behoeve van de vaststelling van het referentieniveau van het omgevingsgeluid) in de nachtperiode bij woning Losbaan 42, uitgeweken is naar een vervangend meetpunt.

Los van de vraag of verweerders voldoende gemotiveerd hebben dat het dieselaggregaat niet tijdelijk stopgezet kon worden en bijgevolg gekozen is voor een vervangend meetpunt, ga ik hierna volledigheidshalve nog in op de bezwaren ten aanzien van de L_{95} -geluidsmetingen op het vervangende meetpunt.

Achtergrondgeluid op het vervangende meetpunt

Ten aanzien van de geluidsmeting van het L_{95} -niveau op het vervangende meetpunt (het achtergrondgeluid) wordt in het Geluidsrapport referentieniveaus opgemerkt dat het gemeten L_{95} -geluidsniveau door het wegverkeerslawaaï afkomstig van de rijksweg A73 werd bepaald. Verder liggen het vervangende meetpunt en het beoordelingspunt bij de woning Losbaan 42 op gelijke afstand tot de rijksweg A73.

Het is derhalve aannemelijk dat het geluidsniveau van het wegverkeerslawaaï op het vervangende meetpunt gelijk is aan het geluidsniveau bij de woning Losbaan 42. Ten aanzien van de mogelijke afscherming van het geluid bij de woning door gebouwen in de inrichting kom ik later in mijn verslag op terug.

Ten aanzien van het gemeten achtergrondgeluid op het vervangende meetpunt zijn in het Geluidsrapport referentieniveaus verder geen bijzonderheden vermeld.

Temperatuurinversie

Appellanten 1a en 1 b stellen dat gemeten is met "temperatuurinversie", namelijk bij een vrieskou van -6 graden Celsius. Hierdoor wordt volgens appellanten geen representatief beeld verkregen doordat bij temperatuurinversie hogere niveaus worden vastgesteld dan zonder temperatuurinversie.

Ik merk op dat er inderdaad bij vrieskou laag bij de grond, inversie kan optreden. De koude lucht boven het aardoppervlak wordt dan ingesloten door een warmere hogere luchtlaag. Daardoor ontstaat er een afbuiging van het geluid naar de aarde toe (ook wel "refractie" genoemd). Hierdoor worden bij temperatuurinversie inderdaad doorgaans hogere geluidsniveaus vastgesteld dan zonder temperatuurinversie. Ook de VROM-publicatie IL-HR-15-01 stelt onder paragraaf 3.3 (blz. 9) dat de meteorologische omstandigheden tijdens de metingen de geluidsoverdracht over grotere afstanden beïnvloeden (wind- en temperatuurgradiënten, besneeuwde bodem).

Ik stel aan de hand van tabel 3 (blz. 3) van het Geluidsrapport referentieniveaus vast dat in de nacht van 27 januari 2010 (meetperiode: 00:30-01:00 uur) de luchttemperatuur -6 graden Celsius was. Uit tabel 8 (blz. 5) maak ik op dat er in deze nacht onder dwarswindcondities een L_{95} -niveau gemeten is van 33 dB(A). Echter, zoals eerder opgemerkt hebben verweerders het referentieniveau van het omgevingsgeluid bij de woning Losbaan 42 voor de nachtperiode vastgesteld op 35 dB(A). Dit referentieniveau is gebaseerd op het L_{95} -geluidsniveau, gemeten in de nacht van 23 oktober 2009. Ten tijde van deze geluidsmeting was er geen sprake van vrieskou maar was de luchttemperatuur 11 graden Celsius. Deze geluidsmeting op 23 oktober 2009 is uitgevoerd onder meewindcondities. Over beide metingen wordt in het Geluidsrapport referentieniveaus opgemerkt (zie blz. 5) dat het L_{95} -niveau bepaald wordt door het wegverkeerslawaaï afkomstig van rijksweg A73. Ten aanzien van de keuze van verweerder om uit te gaan van het gemeten L_{95} -geluidsniveau met meewindcondities merk ik het volgende op. Ik kan mij vinden in de opmerking van verweerders in het besluit dat de spreiding in

de gemeten L_{95} -geluidsniveaus toe te rekenen is aan het verschil in windrichting (zie blz. 173, onder het kopje "Spreiding meetwaarden referentieniveau", van het besluit). Het is evident dat met dwarswindcondities een lager L_{95} -geluidsniveau ten gevolge van het wegverkeer op de rijksweg A73 gemeten wordt, dan met meewindcondities. Middelen van de gemeten L_{95} -niveaus is volgens de VROM-publicatie IL-HR-15-01 niet toegestaan (zie blz. 10, laatste regel van paragraaf 3.3 van de VROM-publicatie IL-HR-15-01). Belangrijk hierbij is te vermelden dat de windrichting ten tijde van de geluidsmeting in de nacht van 23 oktober 2009 (meewindconditie) gelijk was aan de richting van het geluid van de onderhavige inrichting naar de woning Losbaan 42.

Los van de vraag of het referentieniveau van het omgevingsgeluid bepaald had mogen worden op basis van geluidsmetingen op het vervangende meetpunt, kan ik mij gelet op de bovenstaande bevindingen vinden in de keuze van verweerders om uit te gaan van het L_{95} -niveau van 35 dB(A) gemeten op 23 oktober 2009 bij meewindcondities. Bepalend daarbij is dat de windrichting tijdens de meting gelijk was aan de meewindconditie. Ten tijde van de L_{95} -meting in de nacht van 23 oktober 2009 was er geen sprake van vrieskou en derhalve geen sprake van temperatuurinversie.

Afscherming door gebouwen in de inrichting

Appellanten 1a en 1b merken op dat de woning Losbaan 42 voor het geluid afkomstig van de rijksweg A73 deels wordt afgeschermd door de boerderij gelegen aan de Laagheide 9 waardoor het geluid afkomstig van de rijksweg hier lager is dan in het open veld waar het vervangende meetpunt is gelegen.

Zoals eerder door mij aangehaald is in de VROM-publicatie de regel gesteld dat "[...] reeds aanwezig zijnde geluiden hiervan bij de metingen worden geëlimineerd". Dit geldt mijns inziens ook voor de gebouwen waarin deze geluiden worden veroorzaakt. Kort gezegd dient de gehele inrichting buiten beschouwing gelaten te worden bij de beoordeling van het referentieniveau van het omgevingsgeluid.

Appellanten stellen verder dat in de behandeling van de zienswijzen verweerders uitgebreid ingaan op de zichthoeken. Daarbij stellen verweerders dat de afgeschermden zichthoek circa 25 graden bedraagt; volgens het reken- en meetvoorschrift geluid 2012 mag de zichthoek belemmerd worden over een hoek tot maximaal 30 graden. Het beoordelen van de zichthoeken (zie blz. 174 van het besluit) is volgens appellanten onterecht, omdat deze alleen van toepassing is op de rekenmethode voor de berekening van wegverkeerslawaaï. Appellanten menen dat bij de beoordeling van het L_{95} -niveau het gaat om vaststelling van de "stilste momenten", waarbij de niet mee beschouwde afscherming wel van invloed kan zijn geweest. Ik bestrijd deze stelling van appellanten omdat reeds eerder door mij geconcludeerd is dat het L_{95} -niveau bepaald werd door het wegverkeerslawaaï van de rijksweg A73. Dus de "stilste momenten" werden bij de L_{95} -meting bepaald door het wegverkeerslawaaï van de rijksweg A73. De rijksweg kan als een

constante omgevingseigen geluidsbron beschouwd worden en voor de geluidsmetingen van het L_{95} -niveau niet te elimineren is. Het is dan mijns inziens verdedigbaar dat verweerders de systematiek van de zichthoeken bij wegverkeerslawaaiberekeningen betrekken in de beoordeling van het gemeten L_{95} -geluidsniveau.

Gelet op het bovenstaande hoeft bij het vaststellen van het referentieniveau van het omgevingsgeluid bij de woning Losbaan 42 mijns inziens geen rekening gehouden te worden met de gebouwen op de inrichting.

6.2 Onderbouwing geluidsnorm woning Losbaan 42

6.2.1 Standpunt partijen

Appellanten 1c vinden het onacceptabel dat er voor de woning Losbaan 42 een grenswaarde voor de nachtperiode in voorschrift 7.2 van de vergunning is vastgelegd van 35 dB(A). Dit betekent een overschrijding van de richtwaarde voor landelijk gebied van 30 dB(A).

Appellanten kunnen zich niet vinden in de stelling van verweerders dat de in het kader van BBT voorgestelde maatregelen bezwaren ondervinden van stedenbouwkundige, landschappelijke en financiële aard.

Verweerders merken op bladzijde 49, onder paragraaf 4.3 "Overwegingen woning Losbaan 42 en overschrijding geluidgrenswaarde" van het verweerschrift (dossierstuk 4) op dat de begrootte kosten van de schermen langs de rijroutes en de schermen bij de luchtwassers gelet op de verlaging van de geluidsbelasting niet kosteneffectief zijn. Naar de mening van verweerders is in het Geluidsrapport 2013 een voldoende zorgvuldig onderzoek gedaan naar de in aanmerking komende geluid reducerende maatregelen. Gelet op bovenstaande achtten verweerders het toelaatbaar de grenswaarde bij de woning Losbaan 42 aan te laten sluiten bij het door verweerders vastgestelde referentieniveau van het omgevingsgeluid zijnde 35 dB(A) in de nachtperiode.

6.2.2 Beschouwing

Zoals eerder opgemerkt is de richtwaarde voor de omliggende woningen 30 dB(A). In voorschrift 7.2 van de vergunning voor de woning Losbaan 42, is een grenswaarde opgenomen van 35 dB(A) voor de nachtperiode. Dit betekent een overschrijding van de richtwaarde met 5 dB voor deze woning. Met het opnemen van deze grenswaarde hebben verweerders aangesloten bij het referentieniveau van het omgevingsgeluid van 35 dB(A).

De overschrijding van de richtwaarde van 30 dB(A) voor de nachtperiode wordt veroorzaakt door het transport van de varkens met vrachtwagens in de nachtperiode, de luchtwassers op stal 9 (B2 en C2) en de rijbeweging naar de weegbrug en het wegen van de vrachtwagens ter hoogte van de weegbrug (zie Geluidsrapport 2013, blz. 19, onder paragraaf 6.1 "Bespreking resultaten");

en bijlage 3 van het Geluidsrapport 2013, toetspunt Losbaan 42 ["02_B – Losbaan 42"])).

Een overschrijding van de richtwaarde is overeenkomstig de Handreiking mogelijk tot het referentieniveau van het omgevingsgeluid. Hierbij geldt dat een overschrijding van de richtwaarde alleen kan worden toegestaan na toepassing van het ALARA-beginsel²⁷

In paragraaf 6.2 onder "Beste beschikbare technieken" van het Geluidsrapport 2013 (blz. 19) zijn de in aanmerking komende technische en organisatorische maatregelen onderzocht. Deze hebben in de onderhavige situatie betrekking op het transport van de varkens, de luchtwassers en het wegen van de vrachtwagens, en worden hierna besproken.

Transport van varkens

De meest maatgevende geluidsbron is het transport van de varkens ("03 – Vrachtwagen vleesvarkens"). Over deze geluidsbron is in het Geluidsrapport 2013 opgemerkt dat het hier gaat om een voor het bedrijf noodzakelijke activiteit (zie blz. 20, tweede alinea). De afvoer van de dieren wordt eenzijdig bepaald door de slachterij. De vergunninghoudster heeft, gelet op het ophaalschema, geen invloed op de route en daarmee ook niet op het tijdstip waarop de varkens worden opgehaald. De vergunninghoudster acht het daarom noodzakelijk dat de mogelijkheid tot het laden van de dieren ook in de nachtperiode kan plaatsvinden. Verder merkt het Geluidsrapport 2013 op dat het laden van de dieren geschied met vrachtwagens van derden welke kunnen wisselen waardoor bronmaatregelen redelijkerwijs niet te treffen zijn.

Ter reductie van het geluid van het transport van de vleesvarkens ("03 – Vrachtwagens vleesvarkens") is door G&O consult onderzocht wat het effect is van een 6 meter hoog scherm met een lengte van 77 meter evenwijdig aan de in- en uitrit (zie Geluidsrapport 2013, blz. 20, derde alinea en figuur 4). Met toepassing van dit geluidsscherm bedraagt de geluidsbelasting nog steeds 33 dB(A) en heeft geen afdoende werking om in de nachtperiode te kunnen voldoen aan de streefwaarde van 30 dB(A). De kosten bedragen daarbij circa 92.400,00 euro.

Luchtwassers

Voor wat de stand der techniek voor de luchtwassers betreft, is in het Geluidsrapport 2013 opgemerkt dat de uitbreiding een aantal nieuw te plaatsen luchtwassers betreft waarbij geheel nieuwe ventilatoren worden toegepast. Het toepassen van luchtwassers ten opzichte van de traditionele ventilatie kan volgens het Geluidsrapport 2013 als "Beste beschikbare technieken" (hierna: BBT) worden beschouwd (zie Geluidsrapport 2013, blz. 20, eerste alinea).

Daarnaast zijn in paragraaf 6.2 van het Geluidsrapport 2013 geluid reducerende maatregelen besproken voor de luchtwassers ("09 Luchtwasser stal 9, C2" en "08

²⁷ Thans BBT; beste beschikbare technieken.

Luchtwasser stal 9, B2"). Het gaat hierbij om het terugbrengen van het toerental van de ventilatoren van de luchtwassers en het afschermen van de luchtwassers met een 2 meter hoog scherm op de gebouwen. Hiermee zal los van de eventuele maatregelen voor het transport van de vleesvarkens, de geluidsbelasting in de nachtperiode met 1 dB afnemen tot 34 dB(A) bij de woning Losbaan 42.

Wegen van vrachtwagens

Tot slot zijn er organisatorische en technische maatregelen besproken ter reductie van het geluid bij het wegen van de vrachtwagens. Het gaat hierbij om het opleggen van een gedragsregel om het voertuig tijdens het wegen uit te schakelen. Hierover merkt het Geluidsrapport op dat dit lastig afdwingbaar is omdat het geen eigen personeel betreft. Verder is als aanvullende maatregel het effect van een 6 meter hoog scherm met een lengte van 27 meter langs de noordelijke in- en uitrit onderzocht. De kosten voor een dergelijk scherm zijn volgens het Geluidsrapport 2013 32.400,00 euro.

Voor zowel de organisatorische maatregel als het plaatsen van het scherm bij de weegbrug geldt, dat deze maatregelen alleen effect hebben indien de geluid reduceerde maatregelen voor het transport van de vleesvarkens en de maatregelen bij de beide luchtwassers worden uitgevoerd. Indien deze maatregelen voor het transport en aan de luchtwassers niet uitgevoerd worden, blijft de richtwaarde van 30 dB(A) onverminderd overschreden worden omdat het transport van de vleesvarkens en het geluid afkomstig van de luchtwassers maatgevend zijn.

Beoordeling van de BBT-maatregelen

Verweerders merken op bladzijde 49, onder paragraaf 4.3 "Overwegingen woning Losbaan 42 en overschrijding geluidgrenswaarde" van het verweerschrift (dossierstuk 4) op dat de begrootte kosten van de schermen langs de rijroutes en de schermen bij de luchtwassers gelet op de verlaging van de geluidsbelasting niet kosteneffectief zijn. De berekende geluidsbelasting zonder de aanvullende maatregelen is gelijk aan het referentieniveau van het omgevingsgeluid bij woning Losbaan 42 in de nachtperiode. Naar de mening van verweerders is in het Geluidsrapport 2013 een voldoende zorgvuldig onderzoek gedaan naar de in aanmerking komende geluid reducerende maatregelen. Gelet op bovenstaande achten verweerders het toelaatbaar de grenswaarde bij de woning Losbaan 42 aan te laten sluiten bij het door verweerders vastgestelde referentieniveau van het omgevingsgeluid zijnde 35 dB(A) in de nachtperiode.

Verweerders hebben zoals uit het voorgaande blijkt onderzoek gedaan naar de in aanmerking komende geluid reducerende maatregelen. De geluidsbelasting bij woning Losbaan 42 kan in de nachtperiode alleen gereduceerd worden tot de geldende richtwaarde, indien alle vorengenoemde maatregelen getroffen worden, inclusief de gedragsregels dat de motor van het voertuig tijdens het wegen wordt uitgeschakeld. Het gaat hierbij dan om een totaal te investeren bedrag voor deze

schermen van minimaal 154.800,00 euro (op basis van de gegevens uit het Geluidsrapport 2013).

In het BREF-document voor intensive veehouderijen zijn voor wat betreft het onderwerp geluid geen BBT-maatregelen opgenomen. Uit vaste jurisprudentie volgt dat in het kader van BBT-beoordeling voor het onderwerp geluid, aangesloten mag worden bij de geldende grenswaarden. Overeenkomstig de Handreiking dient de richtwaarde volgens tabel 4 steeds opnieuw te worden getoetst. Overschrijding van de richtwaarde is mogelijk tot het referentieniveau van het omgevingsgeluid. Gelet op het door verweerders vastgestelde referentieniveau van het omgevingsgeluid van 35 dB(A), kan ik mij vinden in het besluit van verweerder om de grenswaarde bij de woning Losbaan 42 van 35 dB(A) in de nachtperiode daarbij aan te laten sluiten. Daarnaast merk ik op dat het hier gaat om hoge kosten ten opzichte van de te bereiken geluidsreductie.

Of verweerders in het kader van de beoordeling of voldaan wordt aan de toepassing van de "Beste beschikbare technieken" de kosteneffectiviteit een rol hadden mogen laten spelen, is een juridisch aspect waar ik in dit verslag verder niet op inga. Overigens merk ik op dat het door verweerders gehanteerde begrip *"bezwaren van stedenbouwkundige en landschappelijke aard"*, een begrip uit de ruimtelijke ordening betreft, en hier niet aan de orde is.

6.3 Akoestisch onderzoek

6.3.1 Standpunt partijen

Appellante 1c stelt onder verwijzing naar het rapport van Cauberg-Huygen van 16 september 2013 dat bijlage 21 van de Milieueffectrapportage 2010 en het geluidsrapport met datum 24 februari 2011 inconsistentie en tegenstrijdigheden bevat in de beschrijving van de representatieve bedrijfssituatie. Uit de informatie uit deze documenten blijkt dat de beschouwde bedrijfssituatie en de rekenparameters niet eenduidig zijn vastgelegd en dat de rekenresultaten hiervan sterk afhankelijk zijn.

Voor het standpunt van verweerders verwijs ik naar bladzijde 50 van het besluit onder het kopje "Overwegingen rapport van Cauberg-Huygen van 16 september 2013 (nr. 20130428-0014.1.0)". Verweerders geven daar aan dat, met uitzondering van het rapport van mei 2010 waarin het referentieniveau is vastgelegd (Geluidsrapport referentieniveaus), alle door Cauberg-Huygen genoemde documenten en rapporten niet relevant zijn voor de nu verleende Wm-revisievergunning.

6.3.2 Beschouwing

Er wordt in het beroepschrift van appellante 1c verwezen naar het rapport van Cauberg-Huygen Raadgevende Ingenieurs BV, genaamd "Technische beoordeling geluid, luchtkwaliteit, stikstofdepositie en geur van het projectbesluit NBG te Horst

a/d Maas" van 16 september 2013 (zie blz. 36, paragraaf 4.3, derde alinea van het beroepschrift 1c). Cauberg-Huygen geeft in dit rapport voorbeelden van inconsistenties en tegenstrijdigheden in de beschrijving van de representatieve bedrijfssituatie. In hoofdstuk 3 van de door Cauberg-Huygen uitgevoerde technische beoordeling worden de documenten c.q. rapporten genoemd op basis waarvan deze beoordeling heeft plaatsgevonden. Cauberg-Huygen richt zich daarbij onder meer op de bijlage 21 van de Milieueffectrapportage 2010 en het geluidsrapport dat onderdeel uitmaakte van de vergunningaanvraag met datum 24 februari 2011 (akoestisch onderzoek Laagheide 9 te Grubbenvorst; referentienummer: 3076ao0110). Met uitzondering van het rapport van mei 2010 waarin het referentieniveau is vastgelegd (Geluidsrapport referentieniveaus), zijn alle door Cauberg-Huygen genoemde documenten en rapporten niet relevant voor de nu verleende Wm-revisievergunning.

Inmiddels is er zoals eerder door mij opgemerkt door G&O Consult een nieuw geluidsonderzoek uitgevoerd en een geluidsrapport opgesteld met datum 4 juni 2013 (Geluidsrapport 2013: "Akoestisch onderzoek voor de inrichting gelegen aan de Laagheide 9 te Grubbenvorst"; nr. 127ao0313v1). Dit Geluidsrapport 2013 maakt onderdeel uit van de vergunningaanvraag voor de thans bij besluit van 21 januari 2014 verleende revisievergunning.

De geuite bezwaren van appellante 1c hebben betrekking op het eerder uitgebrachte geluidsrapport uit 2011 en heeft geen betrekking op het geluidsrapport wat onderdeel uitmaakt van de vergunningaanvraag voor de thans bij besluit van 21 januari 2014 verleende revisievergunning.

7 Flora & fauna en landschap

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat, door het niet beschikbaar zijn van de habitatgeschiktheidsbeoordeling, niet kan worden gecontroleerd of voldoende aan de Flora- en faunawet (Ffw) kan worden voldaan. Met betrekking tot landschappelijke inpassing voeren appellanten aan dat beloftes t.a.v. dit onderwerp nergens zijn vastgelegd.

Verweerders voeren aan dat het vragen van een ontheffing op grond van de Ffw los staat van de procedure op grond van de Wet milieubeheer, en het al dan niet verlenen van die ontheffing vergunningverlening niet in de weg kan staan.

Beschouwing

In paragraaf 5.8 van de overwegingen (pagina 33 en 34 van het besluit) gaan verweerders in op de habitatgeschiktheidsbeoordeling en de update daarvan. Daar stellen zij echter ook vast dat er geen relatie is met de onderhavige milieuvergunningprocedure. Ik volsta hier met de opmerking dat dit bezwaar betrekking heeft op een andere procedure en dat om die reden de habitatgeschiktheidsbeoordeling ook geen rol speelt in de onderhavige procedure.

Voor wat de landschappelijke inpassing betreft gaan verweerders in paragraaf 6.11 van de overwegingen (pagina 82 van het besluit) in op visuele hinder. Verweerders verwijzen daar naar de gemeentelijke gebiedsvisie en het landschapsplan. De landschappelijke inpassing is derhalve geregeld in de omgevingsvergunning bouwen, en niet in deze milieuvergunning. In paragraaf 2.2.2 van dit verslag ben ik al ingegaan op het beplantingsplan rond het bedrijf, en de reden dat hiervoor geen bepalingen zijn opgenomen in de milieuvergunning.

8 Water

Standpunten partijen

Appellanten voeren aan dat het waterverbruik van de inrichting ernstig is onderschat; het werkelijke waterverbruik zou veel hoger zijn. Voor wat betreft de beoordeling van de waterhuishouding voeren appellanten aan dat inzicht in de bestemming van het spuiwater van de luchtwassers, in de beoordeling van het af te voeren hemelwater en in de beoordeling van de infiltratie als lozing ontbreekt.

Verweerders gaan in paragraaf 6.4 van de overwegingen (pagina 54 van het besluit) in op het aspect grondwater. Daar is onder meer aangegeven dat het hemelwater binnen de inrichting wordt opgevangen in twee infiltratievijvers, die zijn gedimensioneerd overeenkomstig de uitgangspunten van het Waterschap. Verweerders gaan in paragraaf 6.1.2, onder 3 (pagina 40 van het besluit) in op het spuiwater van de luchtwassers. Daar wordt een overzicht gegeven van de regelgeving met betrekking tot afvalwater uit luchtwassers en de op grond van die regelgeving mogelijke verwerking van dit spuiwater. Op afvalwater wordt in de overwegingen ingegaan in paragraaf 6.1.2²⁸, onder 4 (pagina 41 van het besluit). Uit de toetsing aan de BREF intensieve veehouderij voor wat betreft het aspect afvalwater in die paragraaf blijkt dat de overige afvalwaterstromen worden geloosd in de mestopslag.

Beschouwing

Waterverbruik

In de overwegingen van het besluit wordt niet expliciet ingegaan op het waterverbruik van de inrichting als zodanig; binnen het kader van de toetsing aan de BREF intensieve veehouderij wordt wel ingegaan op waterbesparing. Uit de beroepschriften blijkt dat het bezwaar vooral is ingediend naar aanleiding van het grote verschil tussen de hoeveelheid grondwater die wordt opgepompt en de te verwachten waterbehoefte van de varkenshouderij. Naar aanleiding van deze beroepsgrond is in het verweerschrift een uitgebreide berekening gemaakt van de benodigde hoeveelheid water, en het aandeel van het grondwater daarin. Hieruit blijkt dat appellanten geen rekening hebben gehouden met de hoeveelheid water die wordt aangevoerd met de vloeibare grondstoffen voor het brijvoer. Wanneer deze wel in de berekeningen wordt betrokken blijkt de waterbalans wel te kloppen.

Spuiwater

Zoals hierboven is aangegeven wordt in de overwegingen ingegaan op de regelgeving ten aanzien van het waswater uit de luchtwassers. Voorheen werd het beschouwd als meststof en mocht het worden geloosd in de mestopslag of worden

²⁸ In paragraaf 6.3 van de overwegingen wordt onder het kopje afvalwater hiervoor ten onrechte verwezen naar paragraaf 6.2.1.1 onder 4.

uitgereden. Sinds 12 januari 2013 wordt het niet meer aangemerkt als meststof. Lozing in het riool is volgens de overwegingen vaak niet mogelijk vanwege de grote hoeveelheden. Als het niet kan worden uitgereden of kan worden geloosd op het riool, moet het als afvalstof worden afgevoerd naar een verwerker. Bij het bezoek aan de locatie werd dit bevestigd door de vertegenwoordiger van vergunninghoudster.

Hemelwater

Naar aanleiding van de zienswijzen voeren verweerders in de overwegingen²⁹ aan dat er geen voorschrift wordt opgenomen ten aanzien van het hemelwater, omdat in de aanvraag al is aangegeven dat alleen schoon hemelwater wordt geloosd. In een bedrijf met een schoon productieproces zou dit afdoende moeten zijn. Een varkenshouderij is in dat opzicht echter minder schoon; de kans op verontreiniging van het hemelwater door stof, voedselresten en mest en reinigings- en ontsmettingsmiddelen is daar niet verwaarloosbaar. Door het weglaten van een voorschrift dat ziet op het lozen van alleen schoon hemelwater wordt dan ook onvoldoende waarborg geboden om mogelijke verontreiniging van het te lozen hemelwater tegen te gaan.

²⁹ Paragraaf 4.5, bovenaan pagina 139.

9 Overige beroepsgronden

9.1 Voorschriften

9.1.1 Voorschriften 1.2 en 1.4 (bereikbaarheid terrein)

Standpunten partijen

Appellanten 1a en 1b menen dat de voorschriften 1.2 en 1.4 elkaar uitsluiten. Volgens hun maakt de verlangde terreinafscheiding die doelmatig onbevoegden buiten dient te houden het onmogelijk om voorschrift 1.4 na te leven. Verweerders hebben geen verweer aangevoerd over dit bezwaar.

Beschouwing

Voorschrift 1.2 luidt:

"Op het terrein van de inrichting moet een zodanige afscheiding aanwezig zijn dat de toegang tot de inrichting voor onbevoegden redelijkerwijs niet mogelijk is."

Voorschrift 1.4 luidt, voor zover relevant:

"Gebouwen, installaties en opslagvoorzieningen moeten altijd goed bereikbaar zijn voor alle voertuigen die in geval van calamiteiten toegang tot de inrichting/installatie moeten hebben. (...)."

Ik merk op dat voorschrift 1.2 ziet op het weren van onbevoegden op het terrein en is daartoe absoluut geformuleerd. Het verlangt feitelijk een hermetisch gesloten hekwerk en poorten die voorkomen dat onbevoegde personen op het terrein van de inrichting kunnen komen. Dat sluit aan bij de inrichtingstekening, waarbij op de grenzen van de inrichting - aan beide zijden van de Laagheide - een hek met poorten is aangegeven.

Hulpdiensten, zoals bedoeld in voorschrift 1.4, kunnen redelijkerwijs niet tot onbevoegden gerekend worden. Om hulpdiensten toch toegang te verlenen tot de inrichting kunnen voorzieningen of maatregelen worden getroffen, zoals het ter beschikking stellen van sleutels of toegangscode's voor de poorten. Beide voorschriften dienen ieder hun doel en sluiten elkaar dus niet uit.

9.1.2 Voorschrift 1.13 (melding ingebruikname)

Standpunten partijen

Appellanten 1a en 1b vinden voorschrift 1.13 rechtsonzeker omdat onduidelijk is wat verstaan wordt onder "de verschillende onderdelen". Verweerders hebben geen verweer aangevoerd over dit bezwaar.

Beschouwing

Voorschrift 1.13 luidt:

"Het moment van het in bedrijf nemen van de verschillende onderdelen van de inrichting dient binnen een termijn van 2 weken na het in bedrijf nemen schriftelijk aan het bevoegd gezag te worden gemeld."

De term "verschillende onderdelen van de inrichting" is niet nader toegelicht of in de begrippenlijst (bijlage 1) bij het besluit gedefinieerd. Uit de aanvraag blijkt echter dat de inrichting in fases zal worden gerealiseerd (zie onder punt 8.5, blz. 17, aanvraagformulier, bijlage b bij de vergunningaanvraag). Kennelijk is met voorschrift 1.13 beoogd dat na het in gebruik nemen van de onderdelen van de inrichting die in deze verschillende fases worden opgericht, de ingebruikname moet worden gemeld.

9.1.3 Voorschrift 3.1 (afval)

Standpunten partijen

Appellanten 1c menen dat voorschrift 3.1 niet overeenkomstig hun verzoek is aangepast en niet in overeenstemming is met de Regeling scheiden en gescheiden houden van gevaarlijke afvalstoffen. In dit voorschrift zijn namelijk niet alle verschillende categorieën gevaarlijke afvalstoffen genoemd die binnen de inrichting vrijkomen, maar zijn slechts een aantal voorbeelden genoemd.

Verweerders merken op dat in voorschrift 3.1 ter illustratie verwezen wordt naar een aantal gevaarlijke afvalstoffen die binnen de inrichting vrijkomen en gescheiden moeten worden gehouden van elkaar en van andere (afval)stoffen. Zij zijn van mening dat het voorschrift vergunninghoudster in voldoende mate duidelijk maakt wat de bedoeling is (verweerschrift, blz. 49).

Beschouwing

Voorschrift 3.1 luidt, voor zover van belang:

"Vergunninghoudster is verplicht de volgende uit eigen activiteiten vrijkomende afvalstromen te scheiden, gescheiden te houden en gescheiden aan te bieden dan wel zelf af te voeren:

- *De verschillende categorieën gevaarlijke afvalstoffen (o.a. afgewerkte olie, gebruikte chemicaliën verpakkingen, loodaccu's, batterijen en restanten bestrijdingsmiddelen) onderling en van andere afvalstoffen;*
- *(.....)"*

In onderdeel 7.3 van de aanvraag is aangegeven welke gevaarlijke afvalstoffen binnen het bedrijf vrijkomen. De inrichting in kwestie valt, anders dan appellanten kennelijk veronderstellen, echter niet onder de werkingssfeer van de Regeling scheiden en gescheiden houden van gevaarlijke afvalstoffen, zo is op te maken uit de artikel 1, onder b, en artikel 2 van deze regeling.

De tussen haakjes vermelde opsomming in artikel 3.1, eerste aandachtspunt, is niet uitputtend bedoeld, zo blijkt uit het feit dat er gesproken wordt van 'onder andere'. Ik kan verweerders volgen in hun standpunt dat het vergunninghoudster voldoende duidelijk is wat de bedoeling is, namelijk dat de verschillende categorieën gevaarlijke afvalstoffen die binnen de inrichting vrijkomen, onderling gescheiden en gescheiden van andere afvalstoffen worden opgeslagen. Er bestaat voor dit bedrijf geen wettelijke verplichting dat in het voorschrift 3.1 een uitputtende opsomming van de categorieën gevaarlijke afvalstoffen, zoals bedoeld in de bijlage bij de Regeling scheiden en gescheiden houden van gevaarlijke afvalstoffen, moet worden opgenomen.

9.2 Milieueffectrapportage

Standpunten partijen

Appellanten 1c voeren diverse procedurele bezwaren aan over de gevolgde procedure, de rol van het instrument milieueffectrapportage (m.e.r.) daarin en hoe het project-MER voor het NGB en het plan-MER voor het LOG Witveldweg zich tot elkaar verhouden (onder 3.1, inleiding, en 3.1.1, blz. 17-19 beroepschrift, stuk 1c-1). Deze formeel-juridische aspecten laat ik gezien de aard van voorliggend verslag buiten beschouwing.

Inhoudelijk betwisten appellanten de door het bevoegd gezag aan de Commissie m.e.r. toegeschreven mening, dat in het MER voor het NGB en de aanvulling daarop de essentiële informatie bevatten. Het is volgens appellanten onduidelijk of de door de Commissie m.e.r. gesignaleerde tekortkomingen nog steeds aanwezig zijn. Zolang dit onduidelijk is bestaat de onzekerheid of met MER voor het NGB toereikend kon worden geacht om gebruikt te worden bij de besluitvorming. Verder merken appellanten op dat de Commissie m.e.r. in het eindoordeel van het MER voor het LOG Witveldweg heeft aangegeven dat essentiële informatie voor de besluitvorming ontbreekt met oog op de effectbeoordeling op omliggende Natura 2000-gebieden en voor de beoordeling van de geurbelasting. Appellanten menen dat verweerders niet hebben gemotiveerd op welke wijze acht is geslagen op de gesignaleerde tekortkomingen (onder 3.1.2, blz. 19-20 beroepschrift stuk 1c-1).

Verweerder merkt op dat de Commissie voor de m.e.r. een positief toetsingsadvies heeft gegeven over het inrichtings-MER waardoor er vanuit mag worden gegaan dat het MER alle noodzakelijke informatie bevat, de inrichting milieuverantwoord in de omgeving inpasbaar is en vervolgens overgegaan mag worden tot besluitvorming in de zin van de Wm. Appellanten benoemen geen tekortkomingen van dit MER. Het plan-MER dat gemaakt is in het kader van het bestemmingsplan LOG Witveldweg dat bedoeld is om de diverse planologische ontwikkelingen in het LOG mogelijk te maken, waaronder het NGB. Dat plan-MER is voor het bestreden besluit niet relevant. Vooruitlopend op het nieuwe bestemmingsplan zijn projectbesluiten genomen. De Rechtbank Limburg heeft op 3 maart 2014

geoordeeld dat de planologische inpassing van het NGB gerechtvaardigd is (blz. 115-117, overwegingen bij het besluit blz. 39-40, verweerschrift).

Beschouwing

Op 21 juni 2011 is door de Commissie voor de milieueffectrapportage een toetsingsadvies uitgebracht over het MER uit juli 2010 voor het Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB) en de aanvulling daarop (rapportnummer toetsingsadvies: 1830-169)³⁰. Dat MER heeft betrekking op het totale NGB-concept, bestaande uit een gesloten varkensbedrijf (locatie Laagheide 9) en pluimveebedrijf met een Bio Energie Centrale (BEC) (locatie Witveldweg 35). Dat MER is bedoeld voor de besluitvorming over de twee afzonderlijke milieuvergunningen voor de varkenshouderij en het pluimveebedrijf/BEC, waarbij de effecten van elk van de afzonderlijke onderdelen van het NGB en van het geheel in één MER zijn beschreven.

Uit het toetsingsadvies blijkt, kort samengevat, dat naar oordeel van de Commissie m.e.r. het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie bevatten. Er zijn aldus geen essentiële tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van de milieueffectbeoordeling van de varkenshouderij van Heideveld Beheer B.V. aan de Laagheide 9.

Naast het project-MER voor het NGB is in maart 2012 een plan-MER opgesteld voor het bestemmingsplan LOG Witveldweg, waarbinnen (onder andere) het NGB, bestaande uit de varkenshouderij en het pluimveebedrijf/BEC, gesitueerd zou worden. Het is juist, zoals appellanten stellen (blz. 19 van hun beroepschrift 1c-1), dat de Commissie m.e.r. in haar toetsingsadvies³¹ tekortkomingen over dit plan-MER heeft geconstateerd. Een tekortkoming die de Commissie m.e.r. benoemt en die ook voor de varkenshouderij van Heideveld Beheer b.v. relevant kan zijn, is dat in het MER en de aanvulling tezamen informatie ontbreekt die essentieel is om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in de besluitvorming over het bestemmingsplan. In het MER is, kort samengevat, volgens de Commissie m.e.r. niet aannemelijk gemaakt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura 2000-gebieden vanwege de stikstofdepositie uitgesloten kan worden. Uit het plan-MER is immers gebleken dat een toename van de stikstofdepositie vanwege de ontwikkelingen die het plan mogelijk maken, niet kunnen worden uitgesloten. De Commissie m.e.r. is de mening toegedaan dat de aanvulling geen informatie geeft over de effectiviteit van de genoemde herstelstrategieën, die zijn beoogd als mitigerende maatregelen om aantasting

³⁰ Te raadplegen op: <http://api.commissierner.nl/docs/mer/p18/p1830/a1830ats.pdf>.

³¹ Toetsingsadvies van 18 oktober 2012 over het milieueffectrapport "Landbouwonwikkelingsgebied (LOG)Witveldweg, gemeente Horst aan de Maas" en de aanvulling daarop, rapportnummer 2374-117. Te raadplegen via <http://api.commissierner.nl/docs/mer/p23/p2374/a2374ts.pdf>.

van natuurlijke kenmerken in Natura 2000-gebieden vanwege de toename van de depositie te kunnen uitsluiten.

In hoofdstuk 5 van dit StAB-verslag wordt het aspect stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden in beschouwing genomen. Daaruit blijkt dat voor wat betreft het aspect stikstofdepositie is beoogd om de depositie vanwege de nu vergunde bedrijfssituatie van de varkenshouderij op de Nederlandse en Duitse Natura 2000-gebieden te laten afnemen ten opzichte van de voorheen vergunde bedrijfssituatie, en dat er aldus vanwege de varkenshouderij op zichzelf geen sprake is van een toename van de stikstofdepositie en dus geen verslechtering van de natuurkwaliteit. Die benadering is, los van de vraag of de daaruit getrokken conclusie juist is, op zichzelf niet in tegenspraak met de conclusie uit het plan-MER waaruit blijkt dat vanwege de ontwikkelingsmogelijkheden binnen het LOG *als totaal*, sprake kan zijn van een toename van de depositie.

Het bestemmingsplan LOG Witveldweg is tot op heden niet vastgesteld. Vooruitlopend op een nieuw bestemmingsplan zijn inmiddels (drie) aparte projectbesluiten genomen voor de nieuwe inrichting van Heideveld Beheer b.v. aan de Laagheide 9, voor het pluimveebedrijf aan de Witveldweg en voor de BEC aan de Witveldweg (projectbesluiten ex art. 3.10 Wro en reguliere bouwvergunningen fase 1 Nieuw Gemengd Bedrijf in het LOG Witveldweg Grubbenvorst). Het projectbesluit voor de varkenshouderij van Heideveld Beheer b.v., als ook de twee andere projectbesluit als hiervoor genoemd, is genomen op 30 oktober 2012. Zoals verweerder al stelt zijn bij uitspraak van 3 maart 2014 door de Rechtbank Limburg de beroepen tegen de drie projectbesluiten en reguliere bouwvergunningen eerste fase ongegrond verklaard (zaaknummers AWB 12/1861, 12/1862 en 12/1863).

9.3 BBT

Standpunten partijen

Appellanten zijn van mening dat verweerders het BREF intensieve veehouderij en het BREF op- en overslag onvoldoende hebben betrokken bij de besluitvorming.

Verweerders gaan in paragraaf 6.1 van de overwegingen (pagina 35 en verder) in op de Best Bestaande technieken en het BREF intensieve veehouderij. In de overwegingen naar aanleiding van de zienswijzen wordt nogmaals ingegaan op het BREF intensieve veehouderij (paragraaf 4.2.1, pagina 122 en verder), en ook op het BREF op- en overslag bulkgoederen (paragraaf 4.2.2, pagina 125 en verder).

Beschouwing

Zoals hierboven aangegeven gaan verweerders in de overwegingen uitgebreid in op de beide door appellanten genoemde BREF's. Appellanten voeren in hun beroepsschrift aan dat verweerders ten onrechte niet in zijn gegaan op de eisen ten aanzien van een goede planning van het uitrijden van mest, een goede planning

van activiteiten op het bedrijf, een noodprocedure voor onvoorziene emissies en incidenten en een scholingsprogramma voor medewerkers. Verweerders gaan hier in het verweerschrift niet nader op in. Uit de overwegingen blijkt dat verweerders niet bestrijden dat deze BBT hier van toepassing zijn, maar verweerders zien geen meerwaarde in het vastleggen van deze bepalingen in voorschriften, nu deze al in andere regelingen zijn opgenomen. Met verweerders ben ik van mening dat in de voorschriften niet hoeft te worden opgenomen dat aan BBT moet worden voldaan. Appellanten wijzen verder op BBT met betrekking tot waterbesparing en huisvestingssystemen. Verweerder acht het niet noodzakelijk om de maatregelen waarnaar appellanten verwijzen in de vergunning op te nemen, omdat deze maatregelen al in de aanvraag staan. Ik kan verweerder volgen in deze redenering. Met betrekking tot BBT voor huisvestingssystemen verwijs ik naar paragraaf 3.3 van dit verslag.

Ten aanzien van de bezwaren van appellanten die betrekking hebben op BBT uit het BREF op- en overslag bulkgoederen merken verweerders in het verweerschrift op dat daarop al uitgebreid is ingegaan in de overwegingen en dat de eisen voor zover mogelijk zijn opgenomen in de vergunningvoorschriften en de van toepassing zijnde voorschriften uit het Barim. Ik kan verweerders ook in deze redenering volgen.

9.4 Ontbreken van controlevoorschriften

Standpunten partijen

Appellanten 1c menen dat niet is voldaan aan artikel 8.12, lid 4, Wet milieubeheer, dat bepaalt dat bij alle doelvoorschriften en emissiegrenswaarden controleverplichtingen moeten worden opgenomen indien het gaat om gpvb-installaties. Appellanten doelen concreet op het ontbreken van controlevoorschriften voor de aspecten bodem(bedreigende activiteiten), emissiewaarden en brandveiligheid.

Verweerders gaan op dit bezwaar in op pagina 37-38 van het verweerschrift. Ten aanzien van het onderwerp bodembescherming verwijzen verweerders naar het Barim, waarin voor onder meer gpvb (of ippc) installaties voorschriften zijn opgenomen die dit onderwerp uitputtend regelen en die geen ruimte laten voor maatwerkvoorschriften. Daarnaast verwijzen verweerders naar voorschrift 5.4, dat betrekking heeft op een verplichting tot bodemonderzoek bij beëindiging van de bodembedreigende activiteit.

Beschouwing

Met betrekking tot controlevoorschriften voor emissiewaarden merken verweerders op dat voor geluid een controlevoorschrift is opgenomen, en dat er voor overige emissies geen doelvoorschriften zijn opgenomen. Met betrekking tot brandveiligheid heeft het doelvoorschrift betrekking op het naleven van het brandveiligheidsrapport. Controle of hieraan wordt voldaan komt

neer op een controle op de aanwezigheid van maatregelen en voorzieningen. Naleving van de aanvraag en de vergunning hoeft niet in de vergunning te worden voorgeschreven.

Met verweerders ben ik van mening dat voldoende aan de in deze paragraaf genoemde bezwaren van appellanten tegemoet is gekomen.

Bijlagen

StAB-1	Ontvangen reactie en stukken van de adviseur van vergunninghoudster
StAB-2	Ontvangen stukken van Vereniging Behoud de Parel (appellante 1c)
StAB-3	Ontvangen reactie en stukken van verweerders
StAB-4	NBW-vergunning Heideveld Beheer B.V.

StAB-*1

Bijlagen bij het verslag StAB-39520
Ontvangen reactie en stukken van adviseur van
vergunninghoudster

ForFarmers Hendrix BV
FarmConsult
Sluisstraat 24
NL-7491 GA Delden
T +31 (0)573 28 89 89
F +31 (0)573 28 88 90
farmconsult@forfarmers.eu
www.forfarmershendrix.nl

StAB
Ing. P.M. Stroeken
Postbus 95928
2509 CX Den Haag

Delden: 8 oktober 2014
Betreft: Advisering Heideveld Beheer bv

Geachte, heer Stroeken.

Zoals besproken tijdens uw bedrijfsbezoek op 4 september jl. zouden wij u nog nader informeren inzake de gemiddelde gebouwhoogte zoals die bepaald is voor de vleesvarkensstallen. Daarnaast ga ik nog even kort in op het Besluit Huisvesting.

Door Heideveld Beheer BV. is op 30 september 2010 een aanvraag voor een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer ingediend voor zijn inrichting gelegen aan de Laagheide 9 te Grubbenvorst. De aanvraag betreft een verzoek voor een nieuwe, de gehele inrichting omvattende vergunning (art. 8.4.) in verband met het veranderen van de inrichting of de werking daarvan, waarvoor reeds een of meerdere vergunningen zijn verleend.

Vergunning wordt o.a. gevraagd voor het veranderen van de bestaande bedrijfsgebouwen en voor het uitbreiden van de inrichting met nieuwe bedrijfsgebouwen. De nieuwe bedrijfsgebouwen zullen gebruikt worden voor het huisvesten van fok- en vleesvarkens.

Het project is ontwikkeld in het buitengebied van de gemeente Horst aan de Maas, kadastraal gemeente Grubbenvorst. Het project is t.o.v. de woonkern Horst gelegen in Zuidoostelijke richting, tussen de woonkernen Lottum, Grubbenvorst en Melderslo in de directe nabijheid van de autoweg A73. Het bedrijf neemt deel aan het initiatief NieuwGemengdBedrijf.

Vanwege het bijzondere karakter van het project zijn in de ontwerpfase diverse deskundigen betrokken bij de opzet van het project. De landschappelijke inpassing is uitgewerkt door een landschapsarchitect, het ontwerp van de bedrijfsgebouwen is gemaakt door specialisten vanuit de varkenshouderij, het ventilatiesysteem is uitgewerkt door klimaatspecialisten enz. Het ontwerp en het aanzicht van de gebouwen is uitgewerkt tot een welstandsplan door architectenbureau TRZIN uit Amsterdam.

Gemiddelde gebouwhoogte.

Fokvarkens

De nieuw te bouwen fokvarkensstal is ontworpen als een stal met 2-etages en met 2 daken. T.b.v. van welstand zullen aan de kopgevels schuine daken, zgn. wolfseinden, gemaakt worden. Dit i.p.v. de gangbare rechte kopgevels. De langsgevels worden tot aan de goot voorzien van geperforeerd damwand dat enigszins schuin geplaatst zal worden. Op deze methode worden meteen de luchtinlaten van de fokvarkensstallen gerealiseerd.

Biggen

De bestaande vleesvarkensstallen zullen worden aangepast voor het huisvesten van gespeende biggen. Deze bedrijfsgebouwen worden voorzien van nieuwe omwandingsdak dat qua kleur en materiaal aansluit bij de nieuwe fokvarkensstal. Het bestaande ventilatiesysteem alsmede de bestaande luchtinlaten zullen gehandhaafd blijven.

Vleesvarkens

Voor het huisvesten van 20.328 vleesvarkens zijn meerdere bedrijfsgebouwen, uitgevoerd in 2-etages en allen bestaande uit meerdere afdelingen, nodig. Door het architectenbureau zijn deze gebouwen tegen elkaar geplaatst waardoor een soort gebouwencomplex (rijtjesstallen, vergelijkbaar met rijtjeswoningen) ontstaat. Tussen de gebouwen worden gesloten scheidingswanden geplaatst waarbij elk gebouw een eigen dak heeft (zie in de bijlage tekening met doorsneden). Op deze scheidingswanden worden goten gemonteerd. De goten zullen boven op de wanden worden gemonteerd zoals bijvoorbeeld goten bij rijtjeswoningen op de tussenwanden gemonteerd worden. De goten vormen een aansluitend geheel met de onderliggende wanden. De afwatering van de daken vindt plaats via deze goten. Vanuit dit oogpunt dient derhalve gesproken te worden over 5 bedrijfsgebouwen (rijtjesstallen, vergelijkbaar met rijtjeswoningen).

Voor de overzichtelijkheid en voor de eenduidigheid zijn deze gebouwen op de tekening en in de aanvraag voor de milieuvergunning genummerd met een nummer. De gebouwen worden voorzien van 4 luchtwassers die allen inpandig geplaatst worden. Hierdoor ontstaan 4 emissiepunten. Dit leidt tot een lagere goothoogte aan de buitenzijde dan dat deze is ter plaatse van de goten die zich tussen de stallen bevinden.

Luchthuishouding.

De lucht wordt via de gevels aan de noordwestzijde en de zuidoostzijde aangevoerd. Deze gevels worden uitgevoerd in geperforeerd damwand. Via deze damwand komt de verse lucht in de ruimte tussen deze wand en de stallen. Vanaf deze tussenruimte stroomt de lucht per afdeling naar binnen. Door middel van onderdruk wordt de lucht per afdeling afgevoerd naar een centraal afzuigkanaal. De regeling van de ventilatie vindt plaats door een klimaatregelcomputer die per afdeling de ventilatie aanstuurt. De luchtaanvoer en luchtafvoer van de verschillende gebouwen wordt daarmee onafhankelijk van elkaar geregeld.

Vanuit het centraal afzuigkanaal wordt de lucht m.b.v. ventilatoren, via de luchtwassers afgevoerd naar buiten.

Toegang.

De toegang tot het gebouwencomplex vindt plaats via 4 buitendeuren. Via deze buitendeuren zijn de gebouwen van buitenaf te betreden. De deur in de noordoostgevel geeft toegang tot het aangrenzende gebouw aan de noordoostzijde. De deur in de noordwestelijke gevel geeft direct toegang tot het middelste gebouw van het gebouwencomplex. De deur in de zuidwestgevel geeft weer toegang tot het aangrenzende gebouw aan de zuidwestzijde. De deuren aan de zuidoostzijde van het gebouwencomplex geven o.a. direct toegang tot het inpandige afleverlokaal. Van daaruit kan de rest van het bedrijfsgebouw betreden worden. Vanuit het oogpunt van toegang dient derhalve ook gesproken te worden over meerdere bedrijfsgebouwen.

Uit het bovenstaande blijkt dat de vleesvarkensstal bestaat uit meerdere bedrijfsgebouwen die 4 gezamenlijke emissiepunten hebben. Deze bedrijfsgebouwen zijn om esthetische- en om bedrijfstechnische redenen met elkaar verbonden (rijtjesstallen, vergelijkbaar met rijtjeswoningen). Voor het bepalen van de gemiddelde gebouwhoogte dient derhalve het gemiddelde bepaald te worden vanuit alle afzonderlijke gemiddelde gebouwhoogten.

KEMA

De vraag hoe in onderhavige situatie de gemiddelde gebouwhoogte bepaald moet worden is door ons voorgelegd aan KEMA. Door het KEMA, mevrouw E. Kokmeijer wordt bevestigd dat onze rekenwijze in deze

correct is. Overigens is het, volgens haar, correct om de werkelijke gemiddelde gebouwhoogte als parameter in de berekeningen in te voeren waardoor het Stacks-programma zo objectief mogelijke berekeningen kan maken. De correspondentie (mailwisseling) is als bijlage bijgevoegd.

Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag onderschrijft, door middel van vergunningverlening, dat de gehanteerde rekenmethode juist is. Daartoe hebben zij zich o.a. laten adviseren door TNO. Voor nadere informatie in deze verzoek ik u te wenden tot de provincie Limburg, dhr. G. Soons.

Gebruikershandleiding V-Stacks vergunningen.

De gebruikershandleiding is opgesteld door het samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) in samenwerking met KEMA, de provincie Noord-Brabant, het ministerie van VROM en InfoMil. Volgens de inleiding is het programma, in opdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) gemaakt door KEMA. In de ministeriele regeling bij de wetgeurhinder en veehouderij is het gebruik van V-Stacks vergunningen verplicht gesteld. De bijbehorende gebruikershandleiding is echter geen wettelijk instrument maar een handleiding, bedoeld om op vereenvoudigde wijze o.a. de gemiddelde gebouwhoogte te bepalen. Het rekenmodel V-Stacks is gebaseerd op het NNM-Stacks. Een van de keuze mogelijkheden van NNM-Stacks die niet is overgenomen in V-Stacks is de veel besproken gebouwmodule. NNM-Stacks biedt de gebruikers de mogelijkheid om per bron een zuiver blokvormig gebouw gedetailleerd in te voeren. Omdat het de verwachting was dat het voor de vele agrarische bronnen voor V-Stacks lastig zou zijn om de complete reeks bouwparameters juist te achterhalen en om rekentijd te besparen is, in plaats van de NNM-gebouwmodule een eenvoudige een-dimensionale relatie voor de gebouwhoogte in het programma opgenomen. Deze parameter moet wel zo goed mogelijk bepaald worden en deze zal de werkelijkheid zo goed mogelijk moeten benaderen. Daarbij wil ik ook verwijzen naar de correspondentie met KEMA (producent van het programma).

Bepaling gemiddelde gebouwhoogte aangevraagde situatie.

De meest zuivere methode om de daadwerkelijke gemiddelde gebouwhoogte te bepalen is aan de hand van het oppervlak. Op deze methode wordt exact de gemiddelde gebouwhoogte bepaald. Daarbij wordt het oppervlak van de doorsneden van de gebouwen bij elkaar opgeteld en gedeeld door de breedte van het gebouwencomplex (zie bijlage). Indien de gemiddelde gebouwhoogte op deze methode bepaald wordt dan volgt daaruit een gemiddelde gebouwhoogte van 10,684 m.

In de aanvraag voor de vergunning is de berekening weergegeven zoals die gemaakt moet worden indien uitgegaan wordt van het gemiddelde van de afzonderlijk gemiddelde gebouwhoogten. In de aanvraag van de vergunning zijn de verschillende gebouwen aangeduid met kap A, kap B, kap C, kap D en kap E. Indien de gemiddelde gebouwhoogte op deze methode wordt bepaald volgt daaruit een gemiddelde gebouwhoogte van 10,71 meter (zie aanvraag vergunning).

In de V-stacks en AAgro-Stacks berekening welke onderdeel uitmaken van de vergunningaanvraag is een gemiddelde gebouwhoogte ingevoerd van 10,7 meter.

Bekend is dat de (gemiddelde) gebouwhoogte invloed heeft op de op uitkomsten van geurverspreidingsberekeningen zoals V-Stack en het NNM-Stacks. Daarbij kan het niet zo zijn dat de gemiddelde gebouwhoogte zoals verwoord is in de gebruikershandleiding V-Stacksvergunning namelijk: "*De gemiddelde gebouwhoogte van de bron is het gemiddelde van de laagste goot- en de hoogste nokhoogte van de betreffende stal*". altijd bepalend is.

Dan zou namelijk de plaats waar de goot aan het gebouw wordt bevestigd van enorme invloed zijn op de uitkomst en daarmee de uitkomst van de berekeningen enorm beïnvloeden.

Uitgaande van een fictief gebouw A met een breedte van 20 meter, een muurplaathoogte van 3 meter aan beide zijden en een nokhoogte van 6,5 meter.

1. De gemiddelde gebouwhoogte bepaald aan de hand van het oppervlak. In dit geval zal het oppervlak van de doorsnede van de stal bepaald moeten worden waarna dit oppervlak gedeeld wordt door de breedte van de stal. Hieruit volgt dan de gemiddelde gebouwhoogte. In dit geval komt dit neer op een oppervlak van de doorsnede groot $(3 + 6,5) : 2$ is 4,75 m. keer de breedte van het gebouw ($\times 20$ meter) is 95 m². Vervolgens dient dit oppervlak gedeeld te worden door de breedte (20 meter) waaruit volgt een gemiddelde gebouwhoogte van 4,75 meter.
2. De gemiddelde gebouwhoogte bepaald aan de hand van de handleiding, waarbij de goot gemaakt wordt op de muurplaat. Hierdoor ontstaat een goothoogte van 3 meter. Volgens de handreiking moet de gemiddelde gebouwhoogte bepaald worden uit het gemiddelde van de laagste goothoogte en de hoogste nokhoogte. In dit voorbeeld bedraagt de goothoogte 3 meter en de nokhoogte 6,5 meter, het gemiddelde, bepaald op deze methode geeft een gemiddelde gebouwhoogte van $(3 + 6,5) : 2 = 4,75$ meter.
3. Indien de gemiddelde gebouwhoogte bepaald wordt aan de hand van de handleiding en de goot wordt aan de langzijde op een hoogte van 1 meter tegen de wand gemonteerd dan verandert de goothoogte en wordt deze 1 meter. De gemiddelde gebouwhoogte bepaald volgens de handleiding voor deze situatie wordt dan $(1 + 6,5) : 2 = 3,75$ meter.

In bovenstaande situaties betreft het in de genoemde 3 gevallen hetzelfde fictieve gebouw met een muurplaathoogte van 3,00 meter en een nokhoogte van 6,5 meter. De uitkomsten zijn, afhankelijk van de berekenmethode verschillend terwijl de exacte gemiddelde gebouwhoogte 4,75 meter bedraagt.

Uitgaande van een fictief gebouw B met een breedte van 15 meter, een muurplaathoogte van 3 meter en een muurplaathoogte van 4,5 meter met een nokhoogte van 6,5 meter waarbij het lage gedeelte 10 meter breed is.

1. De gemiddelde gebouwhoogte bepaald aan de hand van het oppervlak. In dit geval zal het oppervlak van de doorsnede van de stal bepaald moeten worden waarna dit oppervlak gedeeld wordt door de breedte van de stal. Hieruit volgt dan de gemiddelde gebouwhoogte. Het oppervlak van het lage stalgedeelte bedraagt dan $10 \times ((6,5 + 3)/2) = 47,5$ m². Het oppervlak van het hoge gedeelte bedraagt $5 \times ((6,5 + 4,5)/2) = 27,5$ m². Het totale oppervlak bedraagt vervolgens $47,5$ m² + $27,5$ m² = 75 m². De gemiddelde gebouwhoogte bedraagt dan het oppervlak gedeeld door de breedte = 75 m² / 15 m = 5 meter.
2. De gemiddelde gebouwhoogte bepaald aan de hand van de handleiding, er van uitgaande dat de goten gemonteerd worden op de muurplaten waardoor de goothoogte overeenkomt met de muurplaathoogte. Daaruit volgt dan een gemiddelde gebouwhoogte van $(6,5 + 3) : 2 = 4,75$ meter.
3. Indien aan de hoge zijde van het gebouw op een hoogte van 1 meter een goot tegen de wand zou worden gemonteerd dan verandert de laagste goothoogte naar 1 meter. De gemiddelde gebouwhoogte, bepaald volgens de handleiding voor deze situatie wordt dan $(1 + 6,5) : 2 = 3,75$ meter.

In bovenstaande situaties betreft het in de genoemde 3 gevallen hetzelfde fictieve gebouw met een muurplaathoogte van 3,00 meter en 4,5 meter en een nokhoogte van 6,5 meter. De uitkomsten zijn, afhankelijk van de berekenmethode verschillend terwijl de exacte gemiddelde gebouwhoogte 5 meter bedraagt.

Zoals uit het bovenstaande blijkt kan feitelijk de exacte gemiddelde gebouwhoogte alleen maar bepaald worden door het oppervlak te bepalen van de doorsnede van het gebouw en dit oppervlak te delen door de breedte van het gebouw. De berekenmethoden die opgenomen zijn in de gebruikershandleiding V-Stacks leiden allen tot een afwijking. De gemiddelde gebouwhoogte is, zoals reeds gememoreerd, van invloed op de berekeningen die uitgevoerd worden met de rekenmodellen V-Stacks en NNM-Stacks. Zoals reeds aangegeven is het rekenmodel V-Stacks afgeleid van het rekenmodel NNM-Stacks waarbij maar een eenvoudige een-dimensionale relatie voor de gebouwhoogte in het programma V-Stacks is opgenomen. Deze parameter kan, zoals uit het bovenstaande blijkt, alleen maar goed bepaald worden door deze te bepalen aan de hand van de gemiddelde gebouwhoogte van de afzonderlijke gemiddelde gebouwhoogten.

Besluit huisvesting

Het besluit huisvesting maakt geen onderdeel uit de wet- en regelgeving op basis waarvan het bevoegd gezag besluit een milieuvergunning te verlenen. Een vergunning kan pas dan geweigerd worden als er hinder en/of schadelijke effecten ontstaan ten gevolge van de vergunningverlening. Daarbij wordt een vergunningaanvraag o.a. getoetst aan:

- Wet Geurhinder en Veehouderij;
- Wet Ammoniak en Veehouderij;
- Wet geluidhinder;
- Luchtkwaliteit;
- IPPC-richtlijn;
- etc....

Daarbij wordt getoetst of aan de betreffende wet- en regelgeving wordt voldaan. Indien voldaan wordt zal dit leiden tot vergunningverlening.

Voor het bedrijf is op 2 februari 1999 een revisievergunning en op 23 november 1999 een veranderingsvergunning verleend op grond van de Wet milieubeheer voor een varkenshouderij. De vergunningen zijn verleend voor het houden van 7.443 vleesvarkens. Een stal (stal 8 op tekening behorende bij de vergunning) was gedeeltelijk niet gerealiseerd. Dit betreft een gedeelte voor het huisvesten van 912 vleesvarkens op Groen Labelsysteem BB 96.10.043. Op grond van art 8.18 Wm zijn derhalve deze 912 vleesvarkens op Groen Labelsysteem BB 96.10.043 van rechtswege vervallen. Beschouwd vanuit de Wet milieubeheer blijven er zodoende nog vergunningsrechten over voor het houden van 6.531 vleesvarkens waarvan 5.262 vleesvarkens traditioneel gehuisvest worden en 1.269 op Groen Label systeem BB 96.10.043. Daaruit volgt een geuremissie van 141.457 OUE en een ammoniakemissie van 16.801 kg NH3 per jaar wat de referentie vormde voor de nieuw aan te vragen milieuvergunning.

Bij een gelijkblijvend aantal dieren, en rekening houdend met het besluit huisvesting (als werden de dieren gehuisvest in stallen die voldoen aan het Besluit huisvesting) zou de ammoniakemissie 9.143,4 kg bedragen. Deze ammoniakemissie is lager als de emissie die in de vergunningaanvraag is opgenomen als referentiesituatie. Deze lagere emissie heeft echter geen effect op de besluit tot verlenen van de gevraagde vergunning. Dit omdat, zoals gememoreerd, een vergunning pas dan geweigerd kan worden indien als er hinder en/of schadelijke effecten ontstaan t.g.v. de vergunning verlening.

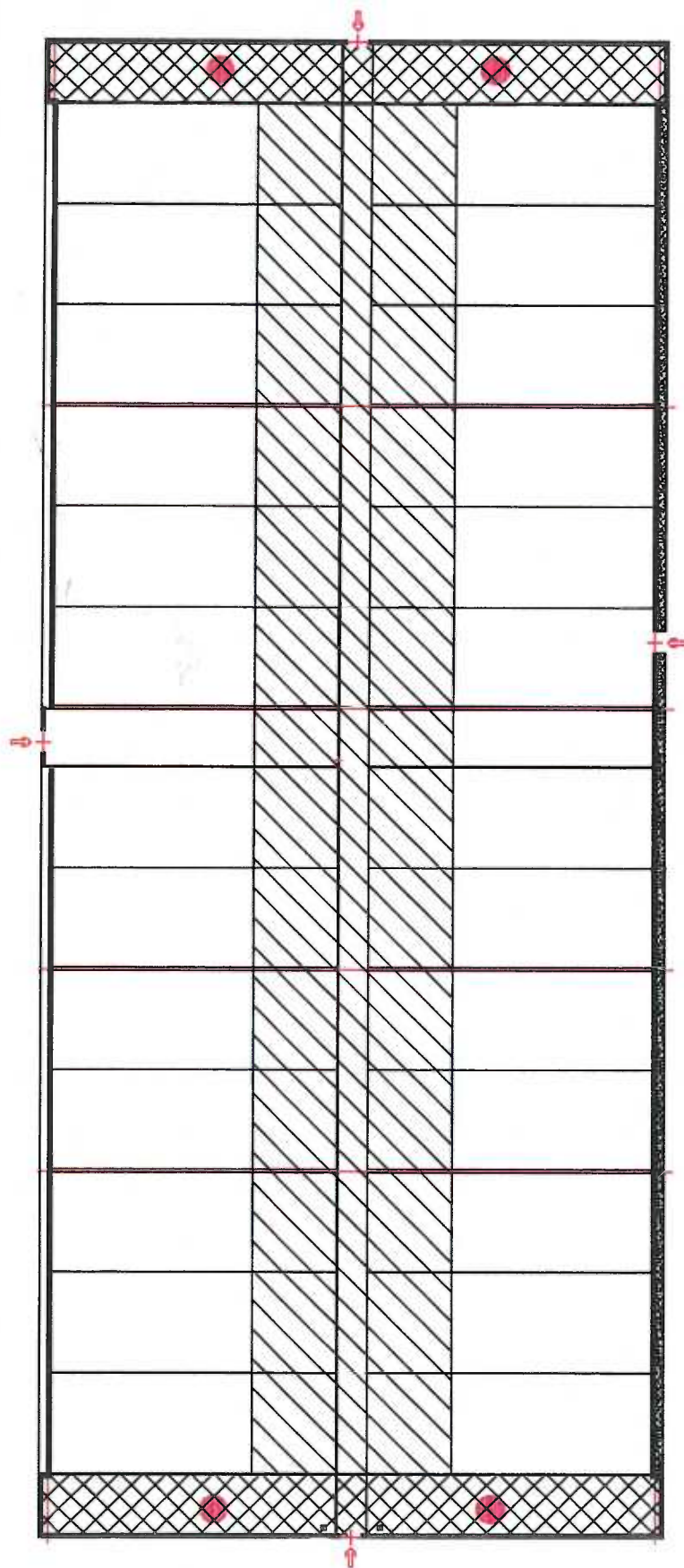
Ik vertrouw er op u zo voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

M.P.M. Caspers
Projectleider bedrijfsontwikkeling (bouw)

- Bijlagen:
- Plattegrond tekening vleesvarkensstal.
 - Doorsnedetekening vleesvarkensstal.
 - Mailverkeer Farmconsult (Dhr. H. Bruggink) met KEMA (Mevr. E. Kokmeijer).
 - Berekening gemiddelde gebouwhoogte via de oppervlaktmethode.

- centraal emissiepunt
- ondersteuningswand kap tpv goten
aansluitend op de goten
- ▨ centraal afzuigkanaal
- ▨ luchtinlaat
- ▨ opstelruimte inpandige
luchtwassers
- toegangsdeur

ForFarmers Hendrix B.V.

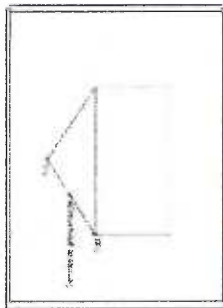
Farmconsult
Sluisstraat 24
NL-7491 GA Deiden
telefoon: 0573 28 89 89

Projectbegeleider:
Marius Caspers

Omschrijving
Platte-grond stallen

3.4 Germlingsde gebouweoogte [m]

De gezinsdokter, gynaecologe van de brug is niet verantwoordelijk voor de laatste gynaecologische onderzoeken van de bruidsvrouw. Alle overige gynaecologische onderzoeken zijn verantwoordelijk voor de bruidsvrouw. Het is niet mogelijk om de bruidsvrouw te vertellen van alle overige gynaecologische onderzoeken.

[illegible]

The diagram illustrates a multi-span bridge structure. A horizontal line at the top represents the water surface, with vertical lines indicating the spans. Below this, a series of trapezoidal shapes represent the bridge piers and spans. The top of these shapes is labeled 'ruimte ibv luchtwaters' (space above air water) in red. The bottom of the shapes is labeled 'ruimte ibv' (space above) in red. The diagram shows the distribution of water pressure (P) and air pressure (P) across the spans.

ForFarmers Hendrix B.V.

Farmconsult
Sluisstraat 24
NL-7491 GA Delden
telefoon 0573 28 89 89

Projectbegeleider:
Marius Caspers

Omschrijving

Marius Caspers

Van: Kokmeijer, Esther <Esther.Kokmeijer@dnvgl.com>
Verzonden: donderdag 9 oktober 2014 10:18
Aan: Huub Bruggink
Onderwerp: RE: Invoer gemiddelde gebouwhoogte in stacksprogrammatuur

Beste Huub,

De handleiding geeft aan dat 'wanneer er meerdere gebouwen één gezamenlijk emissiepunt hebben, het gemiddelde van de afzonderlijke gemiddelde gebouwhoogten moet worden ingevoerd'. Deze methode houdt dus in dat de verschillende gebouwen worden opgevat als één gebouw met verschillende kappen. Dat is precies de situatie in dit geval. Hoewel het hier niet helemaal afzonderlijke gebouwen zijn, moeten hier de verschillende kappen als verschillende gebouwen worden beschouwd met één emissiepunt. Op basis hiervan moet dus dat een gebouwhoogte van 10,71 m worden ingevoerd.

Met vriendelijke groet,
Esther Kokmeijer

Best regards
for KEMA Nederland B.V

Esther Kokmeijer
Consultant, Environmental Consultancy & Services
DNV GL - Energy

E-mail esther.kokmeijer@dnvgl.com
Mobile 06 46 713 703 | Direct +31 26 3562998
www.dnvgl.com | [LinkedIn](#)

DNV·GL

DNV and GL have merged to form DNV GL

We are now the world's largest ship and offshore classification society, the leading technical advisor to the global oil and gas industry, and a leading expert for the energy value chain including renewables and energy efficiency. We've also taken a position as one of the top three certification bodies in the world. Read more here: www.dnvgl.com/merger.

From: Huub Bruggink [mailto:huub.bruggink@forfarmers.eu]
Sent: woensdag 8 oktober 2014 15:01
To: Kokmeijer, Esther
Subject: Invoer gemiddelde gebouwhoogte in stacksprogrammatuur

Geachte mevrouw Kokmeijer,

Zoals vandaag telefonisch besproken zend ik u hierbij de vraagstelling.

In de Stacks-programmatuur zoals V-stacks en Agro-stacks is één van de parameters die ingevoerd dient te worden de gemiddelde gebouwhoogte.

De gebruikershandleiding V-stacks vergunningen geeft weer hoe de gemiddelde gebouwhoogte bepaald moet worden. De omschrijving zoals deze is weergegeven onder 3.4 van deze handleiding is weergegeven op de tekening in de bijlage.

Tevens is op deze tekening onze casus weergegeven. Dit betreft een stal welke is uitgevoerd met vijf kappen. Hierdoor is er een verschil in de diverse muurplaathogtes.

Nu is de vraag:

Welke van de twee onderstaande gemiddelde gebouwhoogten achten jullie als makers van de stacksprogrammatuur noodzakelijk om te gebruiken. Oftewel welk uitgangspunt is correct om als parameter voor de gemiddelde gebouwhoogte in te voeren om het stacksprogramma zo objectief mogelijk een berekening te laten maken.

1. Enkel het hoogste en laagste punt pakken. Nokhoogte van 14m1 min de laagste muurplaathoogte van 5,9m1 = $8,1 / 2 + 5,9 = 9,95 \text{ m1}$ als gemiddelde gebouwhoogte. Hierbij zijn de hogere muurplaathogtes dus buiten beschouwing gelaten. Het gebouw is in werkelijkheid gemiddeld hoger.
2. De gemiddelde gebouwhoogte van elke kap berekenen. Vervolgens van alle kappen gezamenlijk de gemiddelde hoogte berekenen. Om hierdoor de werkelijke gemiddelde gebouwhoogte te bepalen. Dit i.v.m. de hogere muurplaathogtes tussen de kappen.
 - De 2 buitenste kappen. Gemiddelde van de muurplaathogtes $((7,8+5,9)/2) = 6,85\text{m1}$. Maakt een gemiddelde gebouwhoogte van $((14-6,85)/2)+6,85 = 10,425 \text{ m1}$
 - De 3 middelste kappen. Gemiddelde gebouwhoogte is $((14-7,8)/2)+7,8 = 10,9 \text{ m1}$.
 - Gemiddelde berekenen van de 5 kappen. $(2 \times 10,425) + (3 \times 10,9) = 53,55 / 5 \text{ kappen} = 10,71\text{m1}$. Maakt in te voeren parameter **10,7 m1**

Bij voorbaat dank en met vriendelijke groet,

Huub Bruggink

H.J. (Huub) Bruggink

Specialist Bedrijfsontwikkeling

T +31 6 46 39 33 01 • **F** +31 5 73 28 87 04

huub.bruggink@forfarmers.eu • www.forfarmershendrix.nl

farmConsult

ForFarmers Hendrix BV

Sluisstraat 24 • NL-7491 GA Delden

This e-mail and any attachments may contain confidential and privileged information and is intended only for the use of the individual or entity to which it is addressed.

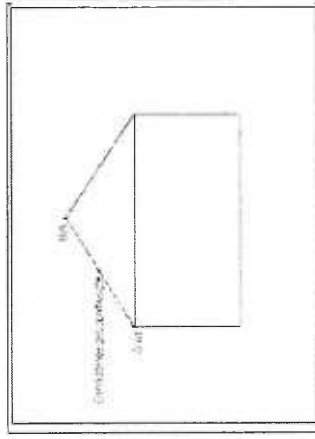
If you are not the intended recipient, please notify the sender immediately by return e-mail, delete this e-mail and destroy any copies from your system; you should not copy the message or disclose its contents to anyone. Any dissemination, distribution or use of this information by a person other than the intended recipient is unauthorized and may be illegal.

We cannot accept liability for any damage sustained as a result of software viruses and advise you to carry out your own virus checks before opening any attachment.

This e-mail and any attachments thereto may contain confidential information and/or information protected by intellectual property rights for the exclusive attention of the intended addressees named above. If you have received this transmission in error, please immediately notify the sender by return e-mail and delete this message and its attachments. Unauthorized use, copying or further full or partial distribution of this e-mail or its contents is prohibited.

3.4 Gemiddelde gebouwhoogte [m]

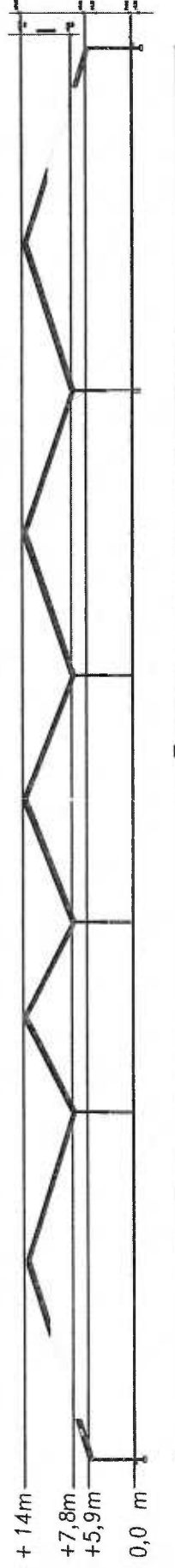
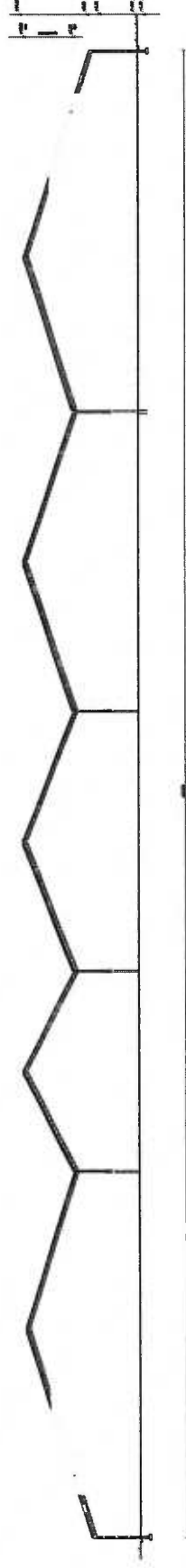
De gemiddelde gebouwhoogte van de bron is het gemiddelde van de hoogste punt- en de hoogste nokhoogte van de betreffende stal (zie figuur 6). Als meerdere gebouwen één gezamenlijk uitvalspunt hebben, dan wordt het gemiddelde ingevoerd van alle afzonderlijke gemiddelde gebouwhoogten.

Figuur 6. Gemiddelde gebouwhoogte van de bron.

Bepaling gemiddelde gebouwhoogte

Casus

Vleesvarkensstal

- 5 kappen
- buitenste 2 kappen zijn asymmetrisch
- middelste 3 kappen zijn symmetrisch

Handleiding V-Stacks:

geen info over asymmetrische kappen, handleiding gaat uit van symmetrische kappen
wel info over gebouwhoogte: basis "gemiddelde gebouwhoogte"
meerdere gebouwen met een emissiepunt: het gemiddelde van afzonderlijke gebouwen

Vleesvarkensstal, gemiddelde hoogte kan wiskundig bepaald worden via het oppervlakte.

Kap 1, asymmetrisch breedte gebouw 44,10 meter
breedte laaggedeelte 25,10 meter
breedte hooggedeelte: 19,00 meter.

Muurplaathoogte laaggedeelte: 5,9 m

Nokhoogte: 14,0 m

Muurplaathoogte hooggedeelte: 7,8 m

Horizontaalvlak = peil = 0

Asymetrische kap aan buitenzijde

Laaggedeelte:

gem. hoogte: 5,9 + 14,0 : 2 = 9,950 m
oppervlakte: 25,1 m. oppervlakte (breedte) x gem. hoogte = 249,745 m2

Hooggedeelte:

gem. hoogte:	7,8	+	14,0	:	2	=	10,900 m
oppervlakte:	19 m.						oppervlakte (breedte) x gem. hoogte = 207,100 m2

Totale oppervlakte laag- en hooggedeelte: 456,845 m²

totale oppervlakte laag- en hooggedeelte:	456,845 m ²	
Gemiddelde hoogte bedraagt: Oppervlak	456,845 m	2gedeeltd door totale breedte: 44,1 m

Gemiddelde hoogte bedraagt: 10,3593 m

Symetrische kappen (3 stuks aan binnenzijde)

Gemiddelde hoogte symmetrische kap = gemiddelde tussen muurplaat- en nokhoogte:

gemiddelde hoogte symmetrische kap = gemiddelde tussen muurplaat en nokhoogte

muurplaathoogte:	7,8 m	nokhoogte	14,0 m	gemiddeld:	10,9 m
------------------	-------	-----------	--------	------------	--------

gemiddelde gebouwhoogte:

2 asymmetrische kappen	gem. gebouwhoogte:	10,359 m,	totaal	20,719 m
3 symmetrische kappen:	gem. gebouwhoogte:	10,900 m,	totaal	32,700 m
Totaal:				53,419 m

betreft 5 gebouwen, gemiddelde gebouwhoogte: 10,684 m
afgerond: 10,7 m

In de aanvraag is uitgegaan van 10,7 meter.